

สงขลา-สตูล

ก้าวสู่จังหวัดอุตสาหกรรมหนัก

ข้อมูลที่จะชี้ไม่เคงมีการเปิดเผยอย่างเป็นระบบ
อุทยานจะมาเขื่อนเหมือนมาบตาพุด

คณะกรรมการพัฒนาสงขลา-สตูล
สู่การเป็นจังหวัดอุตสาหกรรมหนัก

สงขลา-สตูล

ก้าวสู่จังหวัดอุตสาหกรรมหนัก

ข้อมูลที่ยังไม่เคยมีการเปิดเผยอย่างเป็นทางการ
ดูนางน:จะมาเขื่อนเหมือนมาบตาพุด

คณะกรรมการพัฒนาสงขลา-สตูล
สู่การเป็นจังหวัดอุตสาหกรรมหนัก

คำนำ

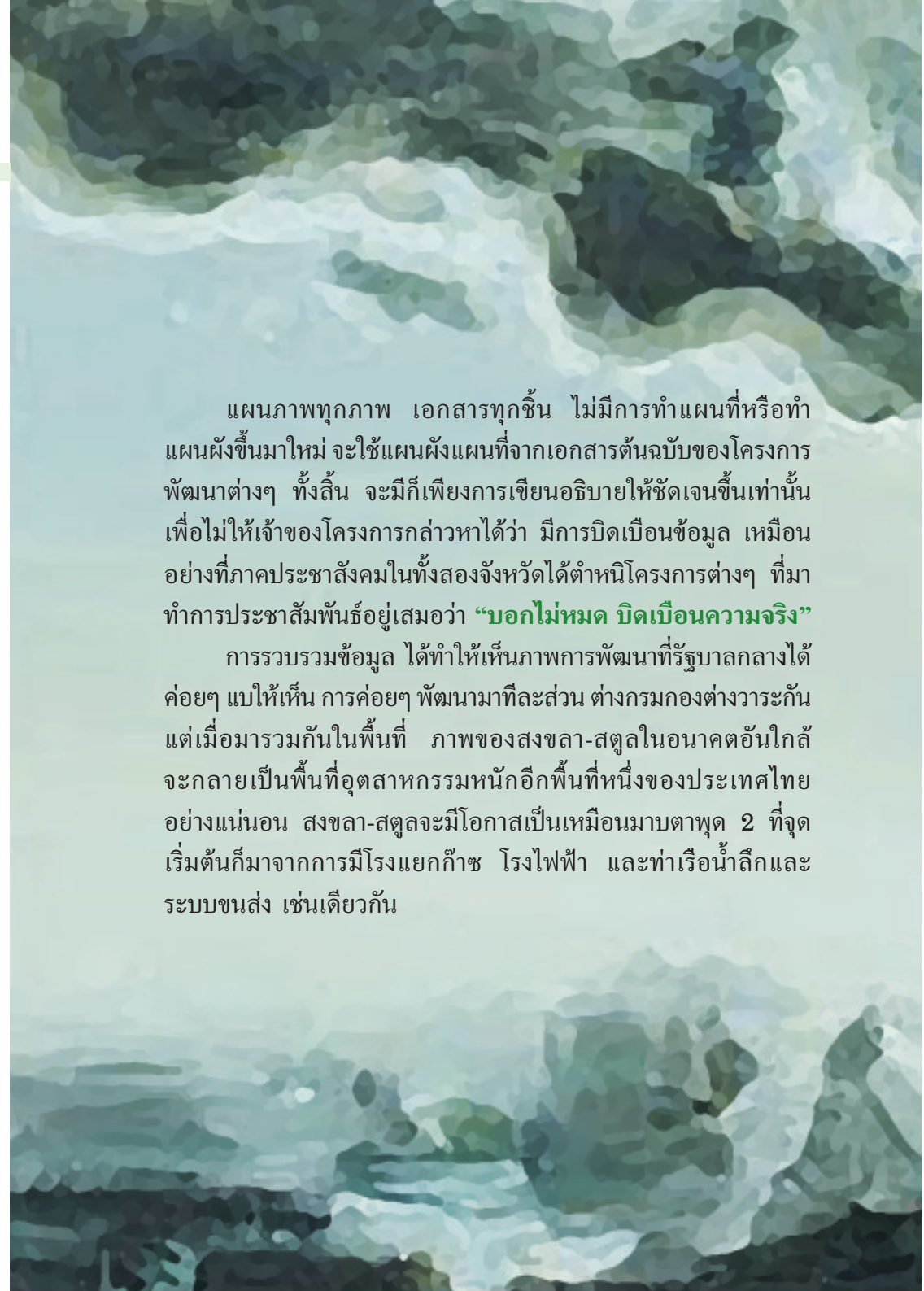
การทำเวทีประชาพิจารณ์ หรือเวทีประชาสัมพันธ์ของหลายหน่วยงานของสารพัดโครงการการพัฒนาขนาดใหญ่ที่จะเกิดขึ้นในจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล ได้สร้างการมีส่วนร่วมอย่างแยกส่วน เกิดการเห็นภาพการพัฒนาแบบขาดห่วงจนแทบไม่มีใครเห็นทั้งหมด

แต่ในภาวะที่พอจะมีร่องรอยของโครงการพัฒนาต่างๆ ที่พอมีให้เห็นบ้างในหลายโอกาส และในท่ามกลางข้อมูลโครงการที่หาได้ไม่ยากนักในโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร เมื่อนำมาปะติดปะต่อทำความเข้าใจ จนนำมาสู่การเห็นภาพใหญ่ของการพัฒนาจังหวัดสงขลา-สตูลอย่างน้อยคนจะเคยรับรู้ สงขลา-สตูล จังหวัดที่มีธรรมชาติงดงาม กำลังถูกวางทิศทางการพัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรมหนักเช่นเดียวกับจังหวัดระยอง

ข้อมูลและภาพทั้งหมดที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ ล้วนนำมาจากเอกสารของโครงการต่างๆ ที่ปรากฏในที่ต่างๆ บางส่วนเป็นเอกสารที่ประกอบการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการ บางส่วนเป็นเอกสารเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ บางส่วนเป็นเอกสารที่ใช้นำเสนอประกอบการทำประชาพิจารณ์หรือประชาสัมพันธ์ เมื่อนำเอกสารและข้อมูลที่พอจะหาได้มาปะติดปะต่อจนเห็นเค้าลางของหายนะที่จะเกิดขึ้นในจังหวัดสงขลา-สตูล

แผนภาพทุกภาพ เอกสารทุกชิ้น ไม่มีการทำแผนที่หรือทำแผนผังขึ้นมาใหม่ จะใช้แผนผังแผนที่จากเอกสารต้นฉบับของโครงการพัฒนาต่างๆ ทั้งสิ้น จะมีก็เพียงการเขียนอธิบายให้ชัดเจนขึ้นเท่านั้น เพื่อไม่ให้เจ้าของโครงการกล่าวหาได้ว่า มีการบิดเบือนข้อมูล เหมือนอย่างที่ภาคประชาสังคมในทั้งสองจังหวัดได้ดำเนินโครงการต่างๆ ที่มาทำการประชาสัมพันธ์อยู่เสมอว่า **“บอกไม่หมด บิดเบือนความจริง”**

การรวบรวมข้อมูล ได้ทำให้เห็นภาพการพัฒนาที่รัฐบาลกลางได้ค่อยๆ แปะให้เห็น การค่อยๆ พัฒนามาทีละส่วน ต่างกรมกองต่างวาระกัน แต่เมื่อมารวมกันในพื้นที่ ภาพของสงขลา-สตูลในอนาคตอันใกล้ จะกลายเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหนักอีกพื้นที่หนึ่งของประเทศไทยอย่างแน่นอน สงขลา-สตูลจะมีโอกาสเป็นเหมือนมابตาพุด 2 ที่จุดเริ่มต้นก็มาจากการมีโรงแยกก๊าซ โรงไฟฟ้า และท่าเรือน้ำลึกและระบบขนส่ง เช่นเดียวกัน

ในทุกวันนี้ ข้อมูลการพัฒนาจังหวัดสงขลาและสตูล ได้กระเล็น
กระสายออกมาอย่างแยกส่วน บางพื้นที่รับรู้เรื่องการสร้างท่าเรือน้ำลึก
บางคนรับรู้เรื่องคลังน้ำมันที่จะมาตั้งที่สิงหนคร บางเครือข่ายกำลัง
คัดค้านการทำประชาสัมพันธ์เรื่องเหมืองถ่านหินที่สะบ้าย้อยบางจังหวัด
ก็ได้ยินข่าวทางสื่อวิทยุว่าจะมีการสร้างรถไฟรางคู่ บางโอกาสก็มีเวที
ประชาพิจารณ์ให้ประชาชนได้ไปแสดงความเห็นเรื่องการก่อสร้าง
โรงไฟฟ้าโรงที่ 2 บางครั้งก็มีชาวคราวทราบสารหนีตีสีดำคล้ายน้ำมัน
กระจายสร้างความสกปรกตามแนวชายหาด บางชุมชนอาจกำลังสับสน
ในข้อมูลที่ได้รับว่าทำไมมีแต่สิ่งดีๆ เป็นโครงการเล็กที่เกิดขึ้นและคง
ไม่ส่งผลกระทบต่อใดๆ เพราะเขาไม่เห็นภาพรวมที่จะเกิดขึ้นทั้งหมด
ทั้งหมดนี้มีการแยกส่วนแยกวงการเรียนรู้ จนยากที่ใครคนใดคนหนึ่งจะ
เห็นภาพทั้งหมดและตามได้ทัน

หนังสือฉบับนี้ คงจะสามารถทำให้คนสงขลา-สตูล และคนไทย
ทั่วประเทศ ได้เห็นถึงการพัฒนาที่กำลังจะเกิดขึ้นจริงในพื้นที่ภายใน
ระยะเวลา 4-5 ปีนี้ ซึ่งจะทำให้สงขลา-สตูล จังหวัดแห่งความสุข
และสมานฉันท์ เปลี่ยนไปอย่างไม่มีวันหวนกลับ

ขอขอบคุณประชาชนในพื้นที่หลายกลุ่มที่ยืนหยัดปกป้องแผ่นดิน
เกิดจากการพัฒนาที่ทำลายล้าง

ขอเชิญชวนคนสงขลา-สตูลได้ร่วมกันประกาศเจตนารมณ์
ที่ต้องการการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรและ
สิ่งแวดล้อม ไม่เอาการพัฒนาที่ทำให้จังหวัดสงขลา-สตูลเป็นจังหวัด
ฐานอุตสาหกรรม ไม่ขอเป็นแบบจังหวัดระยอง ไม่เอาการพัฒนาที่
ทำลายวิถีชีวิต สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม เพียงเพราะมุ่งผลกำไรของ
คนกลุ่มน้อยและบริษัทข้ามชาติ

การรับรู้ข้อมูลอย่างครบถ้วน เป็นจุดเริ่มต้นของประชาธิปไตย
แบบมีส่วนร่วมที่แท้จริง

ด้วยจิตคารวะ

คณะกรรมการพัฒนาสงขลา-สตูล
สู่การเป็นจังหวัดอุตสาหกรรมหนัก
มิถุนายน 2554

สารบัญ

แนวคิดการพัฒนภาคใต้สู่อุตสาหกรรม

- บทนำ 10
- ทำไมต้องภาคใต้ เชื่อมต่อเศรษฐกิจทุนนิยมโลก 11
- สถาปัตยกรรมวางสงขลา-สตูลเป็นจังหวัดอุตสาหกรรมหนัก 12

ข้อมูลโครงการขนาดใหญ่ในนามการพัฒนาสงขลา-สตูล

- โรงแยกก๊าซจะนะ
ก้าวแรกของการพัฒนาสงขลาสู่การเป็นอุตสาหกรรม 16
- โรงไฟฟ้าจะนะ
ก้าวที่ 2 ของการวางรากฐานสู่อุตสาหกรรม 17
- ก้าวที่กำลังจะตามมา
สงขลาจะเป็นอุตสาหกรรมเต็มรูปแบบ 19
- สะพานเศรษฐกิจสงขลา-สตูล
จุดเปลี่ยนสู่อุตสาหกรรมอย่างแท้จริง 21
- ทำเรื่อน้ำลึกปากบาราจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง 23
- ทำเรื่อน้ำลึกสงขลา 2 จุดเปลี่ยนจะนะเป็นมาบตาพุด 25
- รถไฟรางคู่ เชื่อมการขนส่ง 2 ท่าเรือ 28
- ท่อส่งน้ำมันข้ามคาบสมุทรมุข ละงู-สิงหนคร
โครงการระเบิดเวลาเงียบ 31
- นิคมอุตสาหกรรมที่กำลังจะตามมา ร่องรอยที่ยังปกปิด ... 34

- มอเตอร์เวย์ทางด่วน หาดใหญ่-สะเดา
และนิคมอุตสาหกรรมทับโกบ 38
- เขื่อนลิกไนท์และโรงไฟฟ้าลิกไนท์สะบ้าย้อย
ยังเดินหน้ายังไม่หยุด 40
- โรงถลุงเหล็กและอุตสาหกรรมเหล็กที่ระโนด 43
- หลุมขุดเจาะน้ำมัน นิวคอสตอล ใครสร้างมลพิษในทะเล 47
- ระบบระบายน้ำปลักปลิง-จะนะ เพื่อใคร 50
- การสร้างเขื่อนทั้งหินตลอดแนวชายหาด 52
- ทะเลสาบสงขลา ตื่นเขิน สกปรกและเสื่อมโทรม 55
- สตูล สะอาด สงบ กับการพัฒนา
ที่ทำลายธรรมชาติที่งดงาม 58

บทสรุปและก้าวที่ต้องเลือกเดิน

- บทเรียนจากมาบตาพุด แล้วสงขลา-สตูล
จะไปทิศทางใด 64
- ข้อเสนอจากภาคประชาสังคม
ในจังหวัดสงขลาและสตูล 68
- เราต้องเป็นคนกำหนดอนาคตของตนเอง 74

แนวคิด

การพัฒนาภาคใต้
สู่อุตสาหกรรมหนัก

บทนำ

ตลอดช่วงเวลาประมาณ 2 ปีที่ผ่านมา ได้มีความเคลื่อนไหวจากหลายฝ่ายในการผลักดันโครงการขนาดใหญ่ให้ลงในพื้นที่จังหวัดสงขลา สตูลและนครศรีธรรมราช เพื่อที่จะพัฒนาภาคใต้ตอนล่างให้เป็นพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ที่ภาคตะวันออก ซึ่งมีปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมจนเกินจะเยียวยา

ข้อมูลในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ต่างๆ นั้น มีการเปิดเผยอย่างแยกส่วน ต่างกรรมต่างวาระ ในการทำประชาสัมพันธ์หรือการทำประชาพิจารณ์เฉพาะโครงการ โดยที่คนในพื้นที่เองแทบจะไม่มีใครได้เห็นภาพรวมของการพัฒนาทั้งหมดที่จะเกิดขึ้น

คำถามสำคัญก็คือทำไมจึงต้องขอยกส่วนโครงการพัฒนาต่างๆ แยกย่อย ซึมลึกลงโครงการต่างๆ เข้ามาที่ละโครงการสองโครงการ และมีการให้ข้อมูลให้น้อยที่สุดเฉพาะตัวโครงการ ไม่พูดถึงภาพรวมการพัฒนาทั้งหมด ทำให้ทุกอย่างเงียบที่สุด หรือเพราะอภิมหาทิศทางการพัฒนานี้ มีวาระซ่อนเร้น จึงไม่สามารถให้คนได้ร่วมรับรู้ข้อมูล และตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วมได้

การไม่มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นระบบ ก็ประดุจการปิดบังข้อมูลภาพรวมการพัฒนาไม่ให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการร่วมพิจารณาตัดสินใจนั่นเอง

ข้อมูลที่จะมีการนำเสนอต่อไปนี้ รวบรวมมาจากข้อมูลและภาพที่มีการนำเสนอในการทำประชาสัมพันธ์หรือประชาพิจารณ์โครงการต่างๆ อย่างแยกส่วน นำมาปะติดปะต่อเพื่อให้คนสงขลา-สตูล ได้เห็นภาพของอนาคตที่กำลังจะเกิดขึ้น เพื่อประกอบการแสดงความคิดเห็นในฐานะเจ้าของแผ่นดินเกิดที่ต้องการเห็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

วันนี้ทิศทางการพัฒนาของจังหวัดสงขลาและสตูล จะเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหนักเช่นเดียวกับพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง

ทำไมต้องภาคใต้ เชื่อมต่อเศรษฐกิจทุนนิยมโลก

ในการนำเสนอภาพฝันของการพัฒนาประเทศไทย ภาคใต้จะได้รับการให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นเส้นทางสำคัญที่สามารถเชื่อมต่อเข้ากับระบบทุนนิยมโลกได้อย่างสอดคล้อง

ด้วยเหตุผลสำคัญคือภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีจุดเด่นด้านชัยภูมิที่ยาวเป็นคาบสมุทร โดยมีมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิกอยู่ขนานข้าง หากสามารถสร้างสะพานเศรษฐกิจ ซึ่งมีการขนส่งข้ามคาบสมุทรที่สะดวก ก็จะสามารถลดความแออัดของการขนส่งสินค้าที่เรือบรรทุกสินค้าขนาดใหญ่ รวมถึงเรือบรรทุกน้ำมันต้องแล่นผ่านช่องแคบมะละกาที่คับแคบแล้วอ้อมผ่านสิงคโปร์ หรือต้องผ่านช่องแคบซุนด้า ประเทศอินโดนีเซีย ทำให้เสียเวลาในการเดินทางและเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งไม่น้อย

อีกทั้งหากประเทศไทยมีโรงงานผลิตสินค้าจำนวนมากตลอดแนวสะพานเศรษฐกิจ ก็จะสามารถยกฐานะประเทศไทยโดยเฉพาะภาคใต้ ให้เป็นหัวขบวนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยสู่ขบวนการทุนนิยมโลกควบคู่กับระบบอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกของไทย

ภาพที่ 1 : แสดงสะพานเศรษฐกิจเส้นใหม่ของไทยเพื่อเชื่อมการขนส่งกับระบบทุนนิยมโลก

แน่นอนว่า ภาพฝันที่สวยงามเช่นนี้ ฟังดูสมเหตุสมผลในเชิงวิชาการ สามารถขายฝันให้กับนักการเมือง นายธนาคาร นักอุตสาหกรรม นักวิชาการสายเศรษฐกิจทุนนิยม รวมถึงองค์การการเงินระหว่างประเทศที่พร้อมปล่อยกู้เพื่อกินดอกเบี้ย แต่น่าแปลกที่ว่า ความคิดที่งดงามสวยหรูเช่นนี้ กลับไม่กล้านำมาเปิดเผยอย่างกว้างขวางกับประชาชน ประหนึ่งกลัวว่าจะถูกคัดค้านจนไม่สามารถดำเนินการได้

สภาพัฒน์ฯวางสงขลา-สตูล เป็นจังหวัดอุตสาหกรรมหนัก

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้วางแผนในหอแอร์ที่กรุงเทพมหานคร และมีข้อสรุปที่ชัดเจนแล้วว่า จะพัฒนาภาคใต้ตอนล่างสู่การเป็นอุตสาหกรรมหนัก¹

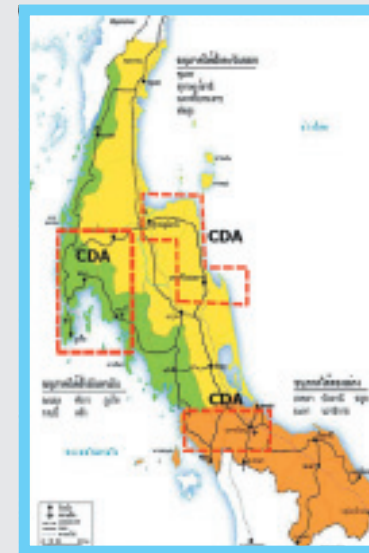
โดยสภาพัฒน์ฯได้กำหนดพื้นที่พัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ (CDA) เป็นอนุภาคใต้ 3 พื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่เศรษฐกิจใหม่ฝั่งตะวันออก ในแนวชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช เน้นพัฒนาแบบผสมผสาน อุตสาหกรรม-เกษตรกรรม-ท่องเที่ยว

¹ ข้อมูลและภาพจากการบรรยายเรื่อง การเตรียมความพร้อมรับมือแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งภาคใต้ : กรณีผลกระทบต่อสุขภาพ โดย นายธนาินทร์ พะเอม ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 15 มิถุนายน 2553 ณ หอประชุมนานาชาติฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2) พื้นที่ท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว/พักผ่อนระดับโลก และบริการฐานความรู้

3) พื้นที่แนวสะพานเศรษฐกิจ สตูล-สงขลา เพื่อเชื่อมสตูล-สงขลาและตอนเหนือของมาเลเซีย จะมีการพัฒนาท่าเรือใหญ่ทั้ง 2 ฝั่ง พัฒนาอุตสาหกรรมหนัก เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง บนพื้นที่ราบขนาดใหญ่บริเวณหลังท่าเรือที่จะเป็นนิคมอุตสาหกรรม และเลิกแนวคิดการขุดคอคอดกระไปอย่างแน่นอนแล้ว โดยนำแนวทางการสร้าง landbridge ด้วยท่าเรือที่เชื่อมด้วยถนนและรถไฟรางคู่มาทดแทน

ภาพที่ 2 : แสดงภาพการแบ่งพื้นที่ภาคใต้เป็น 3 อนุภาคใต้ โดย 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกลุ่มจังหวัดที่จะก้าวไปสู่การเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหนักเต็มรูปแบบในอนาคต

ภาพที่ 3 : แสดงภาพรวมการพัฒนาภาคใต้ที่จะมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อมุ่งเน้นไปสู่การเป็นอุตสาหกรรม โดยเฉพาะสงขลา สตูลและนครศรีธรรมราช ยกเว้นฝั่งอันดามันคือภูเก็ต ระนอง พังงา กระบี่ ตรัง เป็นพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยว

**ข้อมูลโครงการขนาดใหญ่
ในนามการพัฒนาสงขลา-สตูล**

โรงแยกก๊าซจะนะ ก้าวแรกของการพัฒนาสงขลา สู่การเป็นอุตสาหกรรม

ก้าวแรกก้าวสำคัญของการพัฒนาพื้นที่สงขลา-สตูลสู่การเป็นอุตสาหกรรมคือ การเกิดขึ้นของโรงแยกก๊าซจะนะและท่อส่งก๊าซไทย-มาเลเซีย

โครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติและโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย ได้เริ่มสร้างในปี 2546 มีขนาดกำลังผลิต 425 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน บนพื้นที่ประมาณ 950 ไร่ในบริเวณ ต.ตลิ่งชัน อ.จะนะ จ.สงขลาส่งก๊าซจากอำเภอจะนะไปยังอำเภอสะเดาเพื่อส่งต่อไปประเทศมาเลเซีย ในท่ามกลางการคัดค้านของชาวบ้านและภาคประชาสังคมในจังหวัดสงขลาอย่างแข็งขัน แต่ด้วยอำนาจรัฐ อำนาจมืดและอำนาจเงิน และการสลายการชุมนุมของชาวบ้านที่ชุมนุมอย่างสงบหน้าโรงแรมเจบี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในวันที่ 20 ธันวาคม 2545 และในที่สุดก็สามารถก่อสร้างได้สำเร็จและเปิดเดินเครื่องจักรตั้งแต่วันที่ 2549

ภาพที่ 4 : ภาพแสดงโรงแยกก๊าซจะนะ ซึ่งเป็น 1 ใน 3 โรงแยกก๊าซของไทยคือที่ระยอง ชนอม และจะนะ

โรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซียในพื้นที่อำเภอจะนะ

ปัจจุบันปัญหาหลักที่ชุมชนรอบโรงแยกก๊าซจะนะ ประสบปัญหาจากมลพิษในพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหากลิ่นเหม็น ซึ่งรบกวนสุขภาพของคนในพื้นที่อย่างมาก กลิ่นเหม็นดังกล่าวเกิดจากกระบวนการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ สิ่งที่น่าเป็นห่วงยิ่งคือ ในกลิ่นที่เหม็นนั้นมีสารก่อมะเร็งด้วยหรือไม่ แต่ทางโรงแยกก๊าซกลับไม่ได้มีการตรวจวัดสารก่อมะเร็งเหล่านี้แต่อย่างใด ทั้งในบรรยากาศและในร่างกายของชาวบ้านรอบโรงงาน

นอกจากนี้ยังพบปัญหาเสียงดัง การปล่อยน้ำเสีย บรรยากาศในพื้นที่ที่ร้อนมากขึ้น บ่อน้ำตื้นของชาวบ้านแห้ง การถมดินจำนวนมาก ปิดกั้นทางน้ำและลมทับป่าพรุของชุมชน รวมทั้งการยึดที่ดินสาธารณะที่เป็นศาสนบริจาค (วักฟ) ตามหลักศาสนาอิสลาม โดยที่เจ้าของและทายาทไม่ยินยอม

โรงไฟฟ้าจะนะ ก้าวที่ 2 ของการวางรากฐาน สู่อุตสาหกรรม

หลังจากที่โรงแยกก๊าซได้สร้างเสร็จ และส่งก๊าซไปสู่ประเทศมาเลเซีย โรงไฟฟ้าจะนะก็ได้เริ่มก่อสร้างในพื้นที่บ้านป่าชิง และบ้านควนหัวช้าง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ในพื้นที่ 751 ไร่ เป็นโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วม ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง มีขนาดกำลังผลิตติดตั้งรวมประมาณ 725 เมกกะวัตต์ และมีแผนที่จะขยายกำลังการผลิตอีกเท่าตัวด้วยการสร้างโรงไฟฟ้าอีก 1 โรงในพื้นที่เดียวกันในปี 2554 นี้

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโรงไฟฟ้าจะนะ คือ การปล่อยน้ำหล่อเย็นที่มีอุณหภูมิสูงกว่าน้ำคลองลงสู่คลองนาทับ ส่งผลต่อประชาชนที่ใช้น้ำและเลี้ยงปลาตลอดแนวคลองในระยะยาว นอกจากนี้ยังมีมลพิษทางอากาศ เช่น ฝุ่น ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) และไนโตรเจนออกไซด์ (NO_x) และมีปัญหาเสียงดังรบกวนชุมชนใกล้เคียงด้วย โดยเฉพาะชุมชนควนหัวช้าง เป็นต้น

นอกจากนี้ การใช้งบประมาณของ กฟผ. ซึ่งนำมาจากค่า Ft ที่เก็บจากค่าไฟของผู้ใช้ไฟฟ้ามาใช้ในการทำงานมวลชนสัมพันธ์ ภายใต้การพัฒนาแบบแจกเงินให้กับหน่วยราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มประชาชนต่างๆ ปีละกว่า 50 ล้านบาท ได้ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน และการพัฒนาโครงสร้างที่ใช้เงินเป็นตัวตั้งอย่างสูญเปล่า และทำลายค่านิยมที่ยึดหลักการอาสา การพึ่งตนเองในพื้นที่อย่างรุนแรง

โรงแยกก๊าซ ท่อส่งก๊าซ และโรงไฟฟ้าจะนะ

ภาพที่ 5 : แสดงโรงแยกก๊าซจะนะ ที่มีท่อส่งก๊าซ(สีแดง)มายังโรงไฟฟ้าจะนะ เหตุที่ท่อส่งก๊าซคัดเดี่ยวเหมือนงูเลื้อยก็เพราะชาวบ้านบางส่วนไม่ยอมขายที่ดินให้เท่านั้น

ทั้งโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซียที่อำเภอจะนะ และโรงไฟฟ้าจะนะ ถือเป็นสองหัวหอกสำคัญในระยะแรกของการเตรียมความพร้อมเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักในพื้นที่จังหวัดสงขลา-สตูล เช่นเดียวกับพื้นที่ที่มามาตพุดก็เริ่มด้วยโรงแยกก๊าซและโรงไฟฟ้าเช่นกัน

ก้าวที่กำลังจะตามมา สงขลาจะเป็นอุตสาหกรรมเต็มรูปแบบ

ในช่วงเวลา 2-5 ปีนี้ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ของจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล เพื่อการก้าวไปสู่การเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหนักแบบมาตพุด โดยการพัฒนาขนาดใหญ่ที่จะเกิดขึ้นได้แก่

- การขยายโรงไฟฟ้าจะนะโรงที่ 2 เพิ่มกำลังการผลิตอีกเท่าตัวคือประมาณ 730 MW ซึ่งจะให้มีกำลังการผลิตทั้งสิ้น 1,460 MW ซึ่งจะเป็โรงไฟฟ้าที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้
- การขยายโรงแยกก๊าซโรงที่ 2 จะมีกำลังการผลิตเพิ่มอีกเท่าตัวรวมกำลังการผลิตเป็น 850 ลูกบาศก์ฟุต/วัน ซึ่งมีกำลังการผลิตเกือบเท่ากับโรงแยกก๊าซที่มามาตพุด
- การก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกจะนะ / ละงู ซึ่งเป็นท่าเรือขนาดใหญ่เช่นเดียวกับท่าเรือแหลมฉบัง เพื่อเป็นช่องทางในการขนส่งสินค้าเชื่อมสองฝั่งคาบสมุทรมโดยไม่ต้องอ้อมผ่านสิงคโปร์
- รถไฟรางคู่ และมอเตอร์เวย์ ละงู-จะนะ เชื่อมต่อการขนส่งสินค้าระหว่างท่าเรือน้ำลึกทั้ง 2 แห่ง

- ท่อส่งน้ำมันและคลังน้ำมัน ละงู/สิงหนคร เพื่อขนถ่ายน้ำมันผ่านระบบท่อผ่านคาบสมุทร พร้อมคลังน้ำมันทางฝั่งละงูในพื้นที่ 5,000 ไร่ ที่มีถังเก็บน้ำมันขนาดใหญ่ 10 ลูก และคลังน้ำมันในพื้นที่สิงหนครในพื้นที่ 10,000 ไร่ ที่มีถังเก็บน้ำมันขนาดใหญ่ถึง 50 ลูก
- นิคมอุตสาหกรรมทั้งฝั่งสตูลและสงขลา อีกทั้งยังมีการขยายตัวของโรงงานนอกนิคมด้วย
- มอเตอร์เวย์หาดใหญ่-สะเดาเพื่อการขนส่งสินค้าไปยังมาเลเซีย และท่าเรือปีนัง พร้อมการสร้างนิคมอุตสาหกรรม 990 ไร่ที่บ้านทับโกบ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
- โรงไฟฟ้าและเหมืองลิกไนท์สะบ้าย้อย ซึ่งต้องย้ายชุมชนอย่างน้อย 2 ตำบล ประชากรกว่า 20,000 คน เพื่อนำถ่านหินมาผลิตไฟฟ้าป้อนภาคอุตสาหกรรม
- โรงกลึงเหล็กต้นน้ำและอุตสาหกรรมเหล็กกลางน้ำที่อำเภอระโนด ซึ่งต้องมีการสร้างท่าเรือเพื่อขนถ่ายแร่เหล็กและถ่านหินที่ใช้ในการกลึงเหล็ก พื้นที่อย่างน้อย 8,000 ไร่ จะกลายมาเป็นนิคมอุตสาหกรรมเหล็กที่เต็มไปด้วยมลพิษ
- หลุมขุดเจาะน้ำมันชายฝั่งสงขลาของบริษัททิวคอสตอล ซึ่งปัจจุบันได้มีการขุดเจาะไปแล้ว และเป็นที่ต้องสงสัยว่าเป็นต้นเหตุของสารสีดำคล้ายน้ำมันดิบที่ลอยมาปนเปื้อนทรายตามชายหาดตลอดแนวจังหวัดสงขลา
- การสร้างเขื่อนทิ้งหินเพื่อป้องกันการกัดเซาะชายหาดตลอดแนวหาดทรายของจังหวัดสงขลา แต่ตัวเขื่อนนี้เองกลับเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้ชายหาดพัง และสูญเสียหาดธรรมชาติที่สวยงาม

- นอกจากนี้ยังจะต้องมีการสร้างอ่างเก็บน้ำหรือเขื่อนขนาดเล็กอีกหลายจุดตามต้นน้ำ เพื่อเก็บและนำน้ำจืดมาใช้สนับสนุนภาคอุตสาหกรรม เช่นโครงการระบบระบายน้ำปลักปลิง-จะนะ จังหวัดสงขลา และอาจรวมถึงการฟื้นแนวคิดการสร้างเขื่อนปิดปากทะเลสาบสงขลา เพื่อการทำเป็นอ่างน้ำจืดขนาดใหญ่ด้วยในอนาคต

ทั้งหมดนี้กำลังจะเกิดขึ้นในจังหวัดสงขลาและสตูลเพื่อให้เป็นไปตามทิศทางการพัฒนาภาคใต้ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้วางแม่แบบของการพัฒนาเอาไว้และหากเป็นเช่นนี้จริง สงขลา-สตูลก็จะเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมในการรองรับอุตสาหกรรมหนัก และมีโอกาสที่จะเป็นมบตาพุด 2 ในอนาคตอันใกล้

สะพานเศรษฐกิจสงขลา-สตูล จุดเปลี่ยนสู่อุตสาหกรรมอย่างแท้จริง (ท่าเรือน้ำลึกละงู-นาทับ และรถไฟรางคู่เชื่อม 2 ท่าเรือ)

สะพานเศรษฐกิจหรือ landbridge เส้นสงขลา-สตูล ซึ่งมีท่าเรือน้ำลึกปากบารา อำเภอละงู จังหวัดสตูล เป็นท่าเรือใหญ่ฝั่งอันดามัน และมีท่าเรือน้ำลึกนาทับ (สงขลา 2) อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เป็นท่าเรือขนาดใหญ่ฝั่งอ่าวไทย โดยมีการเชื่อมต่อท่าเรือน้ำลึกทั้ง 2 แห่งด้วยทางรถไฟรางคู่ ซึ่งเน้นเพื่อการขนส่งสินค้า และมีถนนขนานทางรถไฟเพื่อการขนส่งสินค้าข้ามคาบสมุทร

สะพานเศรษฐกิจเส้นนี้จะเป็นหัวใจของการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคใต้ตอนล่าง เพราะนอกจากจะเป็นเส้นทางการขนส่งสินค้าโดยให้เรือเทียบท่าส่งผ่านทางรถไฟไปขึ้นอีกฟากหนึ่ง โดยที่เรือสินค้าไม่ต้องอ้อมผ่านช่องแคบมะละกาที่มีความแออัดสูง เพื่อนำไปส่งยังประเทศปลายทาง โดยที่ประเทศไทยได้เก็บค่าผ่านทางแล้ว ประโยชน์ที่สำคัญยิ่งกว่าคือ การที่วัตถุดิบและสินค้าจากประเทศต่างๆ จะถูกนำมาผลิตที่นี่ หรือนำมาประกอบเพื่อการเพิ่มมูลค่าที่นี้ ซึ่งเมื่อมีผู้ผลิต มีวัตถุดิบก็จะมีนิคมอุตสาหกรรมตามมาในอนาคตแล้วส่งออกไปยังประเทศต่างๆ ได้ทั้งสองฝั่งมหาสมุทร

บทเรียนการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักจากพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง ที่ปัจจุบันส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างรุนแรง ก็เริ่มต้นจากการสร้างโรงแยกก๊าซ การสร้างโรงไฟฟ้า และการสร้างท่าเรือน้ำลึกเช่นกัน ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของอุตสาหกรรมหนักและนิคมอุตสาหกรรมที่กำลังจะตามมา

ดังนั้น เมื่อมีโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมจะนะ และท่าเรือน้ำลึกทั้ง 2 ฝั่งมหาสมุทร ซึ่งเชื่อมกันด้วยระบบการขนส่งสินค้าด้วยทางรถไฟรางคู่และถนนมอเตอร์เวย์ ย่อมจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดที่จะชักนำให้เกิดอุตสาหกรรมหนักและนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่สงขลา-สตูลตามมาในอนาคตอย่างแน่นอน

ท่าเรือน้ำลึกปากบารา จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง

ท่าเรือน้ำลึกปากบารา อำเภอละงู จังหวัดสตูล เป็นท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่ของประเทศไทย โดยมีการกำหนดแบบการก่อสร้างให้ถมทะเลห่างจากฝั่งออกไป 4.3 กิโลเมตร เพื่อเป็นพื้นที่ท่าเรือกลางทะเลขนาดใหญ่ โดยมีสะพานที่เป็นถนน 4 เลน เชื่อมจากชายฝั่งไปยังตัวท่าเทียบเรือ และมีการสร้างเขื่อนกันคลื่นขนาดใหญ่ที่มีความยาวนับกิโลเมตรระหว่างท่าเรือกับทะเลเปิดด้วย ท่าเรือน้ำลึกปากบารา นับได้ว่าเป็นหัวขบวนของการเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรมหนักที่จะตามมาอีกหลายโครงการ หากก่อสร้างไม่สำเร็จโครงการอื่นๆ ก็จะหยุดชะงักไปด้วย

ภาพร่างท่าเรือน้ำลึกปากบารา อ.ละงู จ.สตูล

ภาพที่ 7 : แสดงแบบแปลนท่าเรือน้ำลึกปากบารา เมื่อเรือขนส่งสินค้าจำนวนมากเข้าเทียบท่า สิ่งแวดล้อมและวิถีประมงพื้นบ้านก็คงหมดไปในที่สุด

ตามโครงการระยะแรกของท่าเรือปากบารา ระยะแรกจะสร้างท่าเรือขนาดกว้าง 430 เมตร ยาว 1,100 เมตร ห่างจากฝั่ง 4.3 กิโลเมตร มีการถมทะเลท่าลานจอดรถและอาคารที่ไม่เกี่ยวกับปฏิบัติการหน้าท่าประมาณ 600 ไร่ ถมทะเลเป็นพื้นที่ปฏิบัติการหน้าท่าและลานวางกองสินค้าอีก 165 ไร่ รวม 765 ไร่ รวมมูลค่าโครงการประมาณ 3 หมื่นล้านบาท

ปัจจุบันรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว แต่ความกังวลที่สำคัญของคนสตูลคือ การท่องเที่ยวทางทะเลจะเสียหายจากเรือบรรทุกสินค้าจำนวนมากที่เข้ามาพร้อมกับมลพิษ การสูญเสียอาชีพของประมงชายฝั่งเพราะสัตว์ทะเลคงอยู่ไม่ได้ นั่นเสียงของประชาชนคนเล็กคนน้อยนี้ก็กลับไม่ได้รับความใส่ใจ

การก่อสร้างท่าเรือในทะเล จะต้องมีการถมทะเลด้วยหินและทรายจำนวนมาก การขุดทรายและหินจากบนฝั่งในพื้นที่อำเภอละงู จังหวัดสตูล และจากอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ไปถมทะเลจำนวนมากจะส่งผลกระทบต่อสมดุลอันเปราะบางของระบบนิเวศ รวมทั้งการก่อสร้างท่าเรือนี้ยังต้องมีการขอใช้ที่อุทยานแห่งชาติด้วยในพื้นที่กว่าพันไร่อย่างถาวร ระบบนิเวศทางทะเลของหมู่เกาะตะรุเตาและหมู่เกาะเกตุราคงสูญเสียไปอย่างไม่มีวันที่จะเรียกกลับมาได้ การท่องเที่ยวที่เป็นรายได้สำคัญของคนสตูลจะค่อยๆ สาบสูญไปในที่สุด

ตามแผนการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกปากบารา หากผลประกอบการเป็นไปตามที่ประมาณการไว้ ได้แบ่งช่วงการก่อสร้างท่าเทียบเรือเป็น 3 ระยะกล่าวคือ

ระยะที่ 1 ก่อสร้างปี 2553-2556 มีความสามารถขนถ่ายสินค้าได้ปีละ 825,000 ตู้คอนเทนเนอร์

ระยะที่ 2 ก่อสร้างปี 2559-2561 มีความสามารถขนถ่ายสินค้าได้ปีละ 1,375,000 ตู้คอนเทนเนอร์

ระยะที่ 3 ก่อสร้างปี 2564-2567 มีความสามารถขนถ่ายสินค้าได้ปีละ 2,475,000 ตู้คอนเทนเนอร์

นอกจากนี้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาสะพานเศรษฐกิจสตูล-สงขลา ยังได้ระบุถึงความจำเป็นที่ต้องมีเขตอุตสาหกรรมสนับสนุนและต่อเนื่องกับท่าเรือ ได้แก่ อยู่ซ่อมหรือต่อเรือ อุตสาหกรรมซ่อมและล้างตู้ขนส่งสินค้า ซึ่งแม้ว่าจะยังไม่มีภาระพื้นที่ที่เหมาะสม แต่ก็เป็นที่ทราบดีว่าเขตนี้ควรต้องอยู่ติดหรือใกล้ท่าเรือน้ำลึกปากบารา

ในปัจจุบันท่าเรือน้ำลึกปากบาราได้รับการตั้งคำถาม และการคัดค้านจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดสตูลอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม กระแสการผลักดันให้เกิดขึ้นให้ได้ก็ยังเข้มข้นเช่นเดิม

ท่าเรือน้ำลึกสงขลา 2 จุดเปลี่ยนจะนะเป็นมาบตาพุด

สำหรับท่าเรือน้ำลึกสงขลา 2 หรือท่าเรือน้ำลึกนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา² เป็นท่าเรือน้ำลึกในขนาดเดียวกันกับท่าเรือน้ำลึกปากบารา มีลักษณะการออกแบบที่ตัวท่าเรืออยู่บนฝั่ง และมีสะพานเทียบเรือยื่นออกไปในทะเล

² ข้อมูลและภาพจากเอกสารประกอบการสัมมนา โครงการศึกษาความเหมาะสมด้านเศรษฐกิจ วิศวกรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนล่าง จัดโดยสำนักแผนงาน กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ในวันที่ 16 ตุลาคม 2552 ณ โรงแรมราชมั่งคณาพวิลเลี่ยนบีช รีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

โดยจะมีการสร้างขึ้นที่บริเวณชายหาดบ้านสวนกง ตำบลนาทับ อำเภोजะนะ ซึ่งเป็นชายหาดที่ยังสวยงามและไม่มีการกัดเซาะชายหาด เหตุผลสำคัญที่เลือกการขึ้นท่าเรือที่ชายหาดบ้านสวนกงก็เพราะในบริเวณดังกล่าวมีที่ดินสาธารณะจำนวนกว่า 650 ไร่ โครงการดังกล่าวมีมูลค่าโครงการเฉพาะส่วนของท่าเรือ (ไม่รวมระบบสาธารณูปโภคอื่นๆ) ในระยะแรกในปี 2554-2557 เป็นเงิน 6,031 ล้านบาท และระยะที่ 2 ในปี 2559-2561 จำนวน 5,290 ล้านบาท รวมทั้งสิ้น 11,321 ล้านบาท

ในตัวโครงการจะมีการสร้างเขื่อนหินทิ้งกลางทะเลยาวตลอดแนวท่าเรือประมาณ 4 กิโลเมตร โดยมีสันเขื่อนสูงจากระดับน้ำทะเล 4 เมตร เพื่อกันคลื่นไม่ให้รบกวนการขนถ่ายสินค้า อันจะเป็นการทำลายสภาพแวดล้อมในทะเลให้เกิดความเสียหายอย่างสิ้นเชิง

อีกทั้งจะมีการสร้างเขื่อนหินทิ้งตามแนวชายหาด เพื่อป้องกันการกัดเซาะชายหาด อันเนื่องมาจากตัวท่าเรือดังกล่าวไว้ โดยจะสร้างเขื่อนหินทิ้งจากท่าเรือยาวหลายกิโลเมตร ไปทางอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งจะทำให้ชายหาดเหล่านั้นสูญเสียความเป็นชายหาดธรรมชาติไปอย่างไม่มีวันหวนกลับ

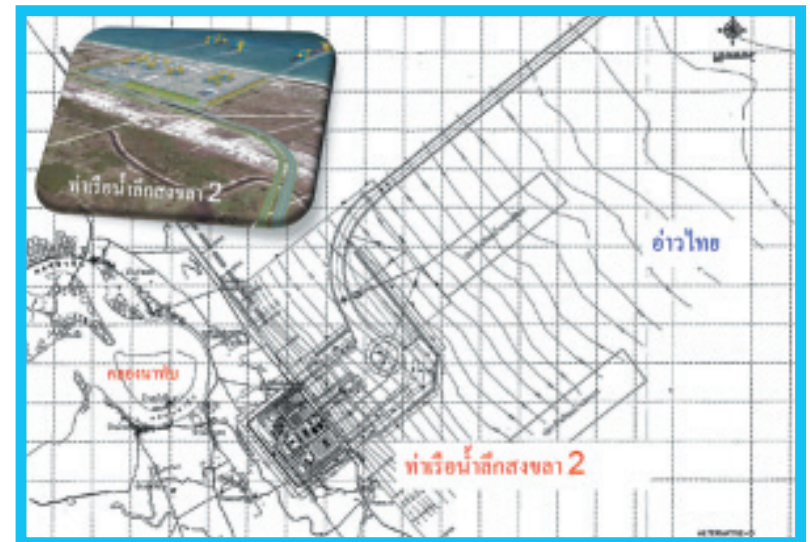
นอกจากการก่อสร้างท่าเรือแล้วยังต้องมีการก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานร่วมด้วยกล่าวคือ

- การสร้างทางรถไฟจากสถานีควนมืด อ.จะนะ เข้ามายังท่าเรือ เป็นระยะทาง 30 กิโลเมตร
- การก่อสร้างถนนเข้าสู่ท่าเรือจากสี่แยกบ้านท่าแค ระยะทาง 7 กิโลเมตร
- การตัดถนนทางหลวงชนบทสาย 5004 สายใหม่ เพิ่มเติมอีก 3 กิโลเมตร ให้ถนนอ้อมพื้นที่ท่าเรือ
- การก่อสร้างท่อส่งน้ำประปามาจากบ้านทุ่งหวังยาว 14 กิโลเมตร
- การก่อสร้างสายส่งไฟฟ้าแรงสูงจากสถานีไฟฟ้าย่อยสงขลา 3 ต.เขารูปช้าง ระยะทาง 13 กิโลเมตร

และแน่นอนว่าท่าเรือน้ำลึกนาทับย่อมต้องมีขนาดและความสามารถในการขนส่งสินค้าเท่ากับท่าเรือน้ำลึกปากบารา เพื่อให้สามารถขนถ่ายสินค้าระหว่างสองมหาสมุทรได้ ดังนั้นทะเลอ่าวไทยบริเวณอำเภोजะนะ อำเภोजะเมืองและอำเภोजะเทพา จังหวัดสงขลา ย่อมจะได้รับผลกระทบในด้านการประมงของประมงพื้นบ้าน ความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำในทะเลจะถูกแทนที่ด้วยเรือสินค้า คราบน้ำมัน ขยะ และเสียงรบกวนจากการขนถ่ายสินค้า

พื้นที่บริเวณปากคลองนาทับนอกจากการได้รับผลกระทบจากโรงไฟฟ้าจะนะแล้ว การมีท่าเรือในบริเวณนี้ ย่อมสร้างความเสื่อมโทรมให้กับสิ่งแวดล้อมของคลองนาทับมากขึ้นไปอีก อาจจะทำให้สิ้นสุดยุคของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในคลองนาทับ เช่น ปลาเก๋า ปลากะพง รวมทั้งการประมงชายฝั่งที่เดิมเลี้ยงชีพคนหลายพันคนลงในอีกไม่นาน

ท่าเรือน้ำลึกสงขลา 2 อ.จะนะ จ.สงขลา

ภาพที่ 8 : แสดงแบบแปลนท่าเรือน้ำลึกนาทับ ซึ่งขนาดท่าเรือมีขนาดใหญ่กว่าเกาะคูน้ำรอบเสียอีก

ที่สำคัญทำเรื่อน้ำลิกนาทับ เป็นท่าเรือที่สร้างบนฝั่งเป็นพื้นที่หลัก ทำให้ต้องมีการถมทะเลออกไปเป็นหน้าท่า มีการขุดทรายในทะเลเพื่อเปิดร่องน้ำให้เรือบรรทุกสินค้าขนาดใหญ่เข้ามารับสินค้าได้ ซึ่งแน่นอนว่าการก่อสร้างในลักษณะดังนี้จะส่งผลต่อการกัดเซาะชายหาดตลอดแนวชายหาดที่สวยงาม เช่นเดียวกับกรณีการถมทะเลเพื่อสร้างท่าเรือของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดที่ส่งผลให้ชายหาดแสงจันทร์ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดระยองเสียหาย และกลายเป็นชายหาดหินทิ้งเนื่องจากการถมหินเพื่อป้องกันการกัดเซาะชายหาดทำให้สูญเสียชายหาดที่สวยงามลงไปอย่างไม่มีวันหวนกลับ และหาดทรายในอำเภอเมือง อำเภอจะนะและอำเภอเทพาก็จะประสบความเสียหายไม่ต่างจากที่จังหวัดระยอง

รถไฟรางคู่ เชื่อมการขนส่ง 2 ท่าเรือ

จากการออกแบบของสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) ได้มีการวางเส้นทางรถไฟรางคู่เชื่อมท่าเรือจากฝั่งอำเภอละงู จังหวัดสตูล มายังท่าเรือนาทับ จังหวัดสงขลา³ ด้วยจำนวนเงินลงทุนที่สูงมาก กล่าวคือในระยะแรก 26,400 ล้านบาท และรวม 3 ระยะคิดเป็นเงินลงทุนกว่า 44,100 ล้านบาท

³ ภาพจากเอกสารการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบเบื้องต้น ทางรถไฟเชื่อมโยการขนส่งสินค้าฝั่งอันดามันกับฝั่งอ่าวไทย

ลักษณะการออกแบบเป็นรถไฟรางคู่ การเวนคืนที่ดินตลอดแนวรางรถไฟ 142 กิโลเมตร ข้างละประมาณ 25-35 เมตร มีการออกแบบสถานีรถไฟสำหรับการรับส่งผู้โดยสารเพิ่มเติมที่สถานีละงูและสถานีควนกาหลง โดยมีการออกแบบจุดพักรถไฟและซ่อมบำรุงรถไฟรางคู่ที่สถานีควนกาหลงด้วย ซึ่งจะมีการเวนคืนที่ดินข้างละ 80 เมตร

เส้นทางการวางรถไฟรางคู่นี้มีความยาว 142 กิโลเมตร จะผ่านพื้นที่ 22 ตำบล ใน 8 อำเภอ ดังนี้

จังหวัดสตูล ผ่าน ต.ปากน้ำ ต.ละงู อ.ละงู, ต.ท่าเรือ ต.ท่าแพ ต.แปะ-ระ อ.ท่าแพ, ต.ควนโดน อ.ควนโดน, ต.ควนกาหลง ต.ทุ่งนุ้ย อ.ควนกาหลง

จังหวัดสงขลา ผ่าน ต.เขาพระ ต.ท่าชะมวง ต.กำแพงเพชร อ.รัตภูมิ, ต.ฉลุง ต.ทุ่งตำเสา ต.ควนลัง ต.บ้านพรุ ต.คอกหงส์ ต.ทุ่งใหญ่ อ.หาดใหญ่, ต.พิจิตร อ.นาหม่อม, ต.จะโหนด ต.คลองเปี้ยะ ต.ตลิ่งชัน ต.นาทับ อ.จะนะ

ผลกระทบที่สำคัญของรถไฟรางคู่คือ การตัดขาดชุมชนที่อยู่สองฝั่งทางรถไฟ การกีดขวางทางน้ำในการระบายน้ำตามธรรมชาติในฤดูน้ำหลาก ฝุ่นและเสียงจากการขนส่งรถไฟสินค้าซึ่งมีขนาดใหญ่ มีความเร็วสูง จะส่งผลกระทบต่อคนที่อยู่อาศัยในชุมชนตลอดแนวที่ทางรถไฟวิ่งผ่าน

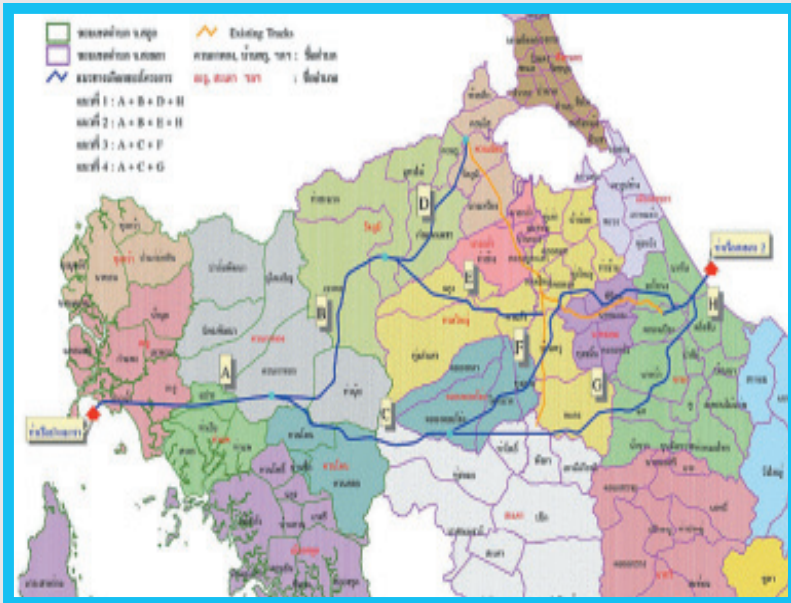
จากการคำนวณปริมาณสินค้าที่จะผ่านท่าเรือทั้ง 2 แห่งของสนข. ประมาณว่ามีสินค้าขนส่งผ่านทางรถไฟไปยังท่าเรือปากบาราปีละ 1,800,000 ตู และท่าเรือสงขลา 2 ปีละ 400,000 ตู โดยมีการประมาณการสินค้าถ่ายลำขนส่งผ่านทางรถไฟปีละ 1,400,000 ตู หากรถไฟหนึ่งเที่ยวขนถ่ายได้จำนวน 100 ตูสินค้าแล้ว แปลว่าจะมีรถไฟสินค้าวิ่งผ่านเท่ากับ 14,000 ขบวน/ปี หรือประมาณ 39 ขบวนต่อวัน

นั้นหมายความว่าถึงฝุ่นและเสียงที่จะรบกวนชุมชนอย่างต่อเนื่องทุกๆ 40 นาทีตลอดทั้งกลางวันกลางคืน หากวิ่งเฉพาะในเวลากลางวันก็จะเกิดการรบกวนชุมชนโดยรอบทุกๆ 20 นาที

การมีท่าเรือขนาดใหญ่ทั้ง 2 ฝั่งทะเลที่เชื่อมต่อกับรถไฟรางคู่ นั้น เชื่อได้ว่าจะชักนำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องตลอดแนวทางรถไฟในอนาคต อันจะทำให้สงขลา-สตูลกลายเป็นเมืองอุตสาหกรรมหนักอย่างแท้จริง

รถไฟรางคู่

ภาพจากเอกสารการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบเบื้องต้นทางรถไฟเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าฝั่งอันดามันกับฝั่งอ่าวไทย

ภาพที่ 9 : แสดงเส้นทางทางเลือกในการวางเส้นทางรถไฟรางคู่เชื่อมท่าเรือปากปารา อำเภอลงู กับท่าเรือนาทับ อำเภอจะนะ โดยแนวเส้นทางสุดท้ายจากการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบเบื้องต้นของโครงการคือเส้นทาง A+B+E+H

ท่อส่งน้ำมันข้ามคาบสมุทร ละงู-สิงหนคร โครงการระเบิดเวลาเงียบ

โครงการท่อส่งน้ำมันดิบข้ามคาบสมุทรจากอันดามันทางฝั่งอำเภอละงู จังหวัดสตูล ข้ามมายังจังหวัดสงขลา แล้วออกทะเลฝั่งอ่าวไทยที่อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่ถูกเสนอมาจากสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) กระทรวงคมนาคม⁴ เป็นอีกหนึ่งโครงการขนาดใหญ่ที่คนในพื้นที่ยังรับรู้้อยู่ โดยมียุทธศาสตร์โครงการก่อสร้างทั้งหมดเบื้องต้นกว่า 51,500 ล้านบาท

โครงการเริ่มต้นจากทุนขนถ่ายน้ำมันดิบกลางทะเลทางฝั่งอันดามันในพื้นที่อำเภอละงู จังหวัดสตูล ซึ่งยื่นออกไปในทะเล 37 กิโลเมตร ไกลออกไปทางฝั่งตะวันตกของเกาะตะรุเตา เพื่อให้เรือบรรทุกน้ำมันขนาดใหญ่ขนถ่ายน้ำมันผ่านท่อ แล้วมาเก็บในถังเก็บน้ำมันขนาดใหญ่บนบกที่มีถังเก็บอยู่ 10 ลูก บนพื้นที่ 5,000 ไร่ บริเวณบ้านปากบาง ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล สิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งคือการปนเปื้อนของคราบน้ำมันต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดสตูล และตรังทั้งหมด ทั้งเกาะแก่งในทะเล หาดทราย น้ำทะเลที่ใสสะอาด ปะการัง สัตว์น้ำ และรวมทั้งเป็นโครงการที่รุกเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลด้วย

⁴ ข้อมูลและภาพ นำมาจากการนำเสนอโครงการศึกษาความเหมาะสมเพื่อพัฒนาสะพานเศรษฐกิจระหว่างท่าเรือชายฝั่งทะเลภาคใต้ของไทย นำเสนอโดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) กระทรวงคมนาคม ณ ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดสงขลา ในวันที่ 15 สิงหาคม 2551 ซึ่งประกอบด้วย 2 โครงการคือ การศึกษาเบื้องต้นโครงการท่อส่งน้ำมันดิบและถึงอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องเชื่อมฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย และการออกแบบรายละเอียดโครงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกปากบาราและท่าเรือสงขลา 2

เชื่อได้ว่า หากโครงการดังกล่าวเกิดขึ้นจริง การท่องเที่ยวของจังหวัดสตูลและตรังที่หล่อเลี้ยงผู้คนหลายหมื่นชีวิตอย่างยั่งยืนคงจะค่อยๆ เเฉตหายไป เช่นเดียวกับจังหวัดระยองที่ไม่มีใครไปเที่ยวอีกแล้ว

**โครงการท่อส่งน้ำมันดิบฯ (กระทรวงพลังงาน)
และโครงการทำเรื่อน้ำลึกปากบารา (กระทรวงคมนาคม)**

ภาพที่ 10 :
แสดงแนวท่อน้ำมันดิบที่จะขึ้นฝั่งที่อำเภอละงูและพื้นที่เวนคืน 10,000 ไร่ที่อำเภอสิงหนครเพื่อสร้างคลังน้ำมันขนาดใหญ่

ท่อส่งน้ำมันจะพาดผ่านจังหวัดสตูล ไปสู่คาบสมุทรมลายู โดยผ่านพื้นที่อำเภอละงู อำเภอควนกาหลง ชำมเทือกเขาไปยังเขตจังหวัดสงขลา ในพื้นที่อำเภอรัตนภูมิ ผ่านสี่แยกคูหาไปยังอำเภอควนเนียง ชำมช่องแคบของทะเลสาบสงขลา ตรงปากอ่าวไปสู่อำเภอสิงหนคร

จากการวางแผนของโครงการนั้น จะมีการเวนคืนเพื่อใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ประมาณ 10,000 ไร่ ในพื้นที่อำเภอสิงหนคร บริเวณบ้านรำแดง บ้านวัดขุ่น บ้านป่าขวาง บ้านบ่อทราย เพื่อสร้างเป็นถังเก็บ

น้ำมันขนาดใหญ่หรือที่เรียกว่า tank farm จำนวน 50 ถูก แต่ละถูกเก็บน้ำมันนับล้านลิตร ก่อนที่จะส่งไปตามท่อถ่ายลงสู่เรือบรรทุกน้ำมันขนาดใหญ่ที่จะมารับในฝั่งอ่าวไทย ซึ่งจะมีท่อส่งน้ำมันเชื่อมออกไปทะเลกว่า 20 กิโลเมตรในทะเลอ่าวไทย

สิ่งที่น่าขบขันของโครงการนี้คือ ทางโครงการได้มีการวางทางเลือกของเส้นทางผ่านของท่อส่งน้ำมันไว้ 3 เส้นทางในบริเวณตัวเมืองรัตภูมิ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกเส้นทาง แต่กลับไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ละงูและสิงหนครมีทางเลือกในการเป็นที่ตั้งถังเก็บน้ำมันขนาดใหญ่ หรือเลือกที่จะไม่เอาโครงการทั้งโครงการเลย

ภาพที่ 11 : แสดงเส้นทางวางท่อส่งน้ำมันจากปากบารา ผ่านอำเภอควนกาหลงเข้าสู่อำเภอรัตนภูมิ ควนเนียงและสิงหนคร ซึ่งในรายงานการศึกษาได้เปิดทางเลือกให้กับประชาชนในพื้นที่ได้เลือกในการทำประชาพิจารณ์ด้วย คือเลือกว่าพื้นที่บริเวณตลาดอำเภอรัตนภูมิและสี่แยกคูหาจะผ่านชุมชนอย่างไร (เส้นทาง A, A1, A2) แต่กลับไม่มีทางเลือกว่า ควรจะสร้างท่อส่งน้ำมันหรือไม่

ความเสี่ยงสำคัญคือ อุบัติเหตุจากการระเบิดและไฟไหม้ถึงน้ำมันขนาดใหญ่ จึงต้องมีการกันพื้นที่เป็นหมื่นไร่ ถมหินกันรั้วเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น และเพื่อลดการปนเปื้อนของคราบน้ำมันที่จะออกไปสู่ชุมชน ซึ่งมีความน่าเป็นห่วงอย่างยิ่งกับการปนเปื้อนของคราบน้ำมันต่อสิ่งแวดล้อมของคาบสมุทรมหานครและทะเลสาบสงขลาในระยะยาว นากุ้ง นาข้าว ตาลโตนด และประมงพื้นบ้าน วิถีโหนดนาเลของคาบสมุทรมหานคร และสิ่งแวดล้อม 3 น้ำของทะเลสาบสงขลา คือ น้ำเค็ม น้ำกร่อย และน้ำจืดจะสาบสูญในระยะเวลาไม่นาน

โครงการนี้เป็นโครงการที่เสี่ยงต่อการทำลายสภาพแวดล้อมของทะเลสาบสงขลาอย่างยิ่ง ซึ่งคุ้มค่าหรือไม่กับค่าผ่านท่อที่ได้รับ ซึ่งไม่รู้ตกอยู่กับกระเปาะของใคร แต่ที่แน่ๆ ก็คือ ประชาชนทั่วไปไม่เฉพาะในสงขลา แต่คือประชาชนทั่วประเทศ ไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ นอกจากภาษีบำรุงท้องที่เพียงเล็กน้อย

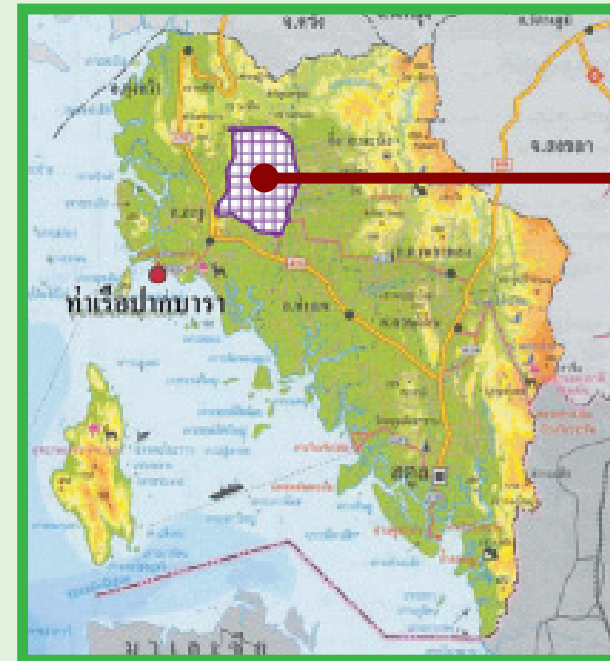
นิคมอุตสาหกรรมที่กำลังจะตามมา ร่องรอยที่ยังปกปิด

นิคมอุตสาหกรรม คือคำตอบที่จะตามมาหลังจากโครงสร้างพื้นฐานพร้อมสำหรับการดึงดูดทุน ทั้งในทุนต่างชาติและทุนในประเทศ เข้ามาตั้งโรงงานอุตสาหกรรมหนัก โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญก็ได้แก่ โรงแยกก๊าซ โรงไฟฟ้า ทำเรื่อน้ำลึก และระบบรถไฟขนส่งสินค้าเชื่อมสองฝั่งทะเล เมื่อพร้อมทั้ง 4 องค์ประกอบสำคัญแล้ว นิคมอุตสาหกรรมก็จะตามมาในที่สุด

แม้ว่าในการทำประชาพิจารณ์หรือการศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของโครงการต่างๆ แทบจะไม่มีใครพูดถึงนิคมอุตสาหกรรม

ที่จะตามมา หลายเวทีพูดชัดเจนด้วยซ้ำว่า ไม่มีแผนการตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ แต่จากการแกะรอยก็พอจะพบหลักฐานที่ถูกปกปิดว่า มีการเตรียมพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่จริง

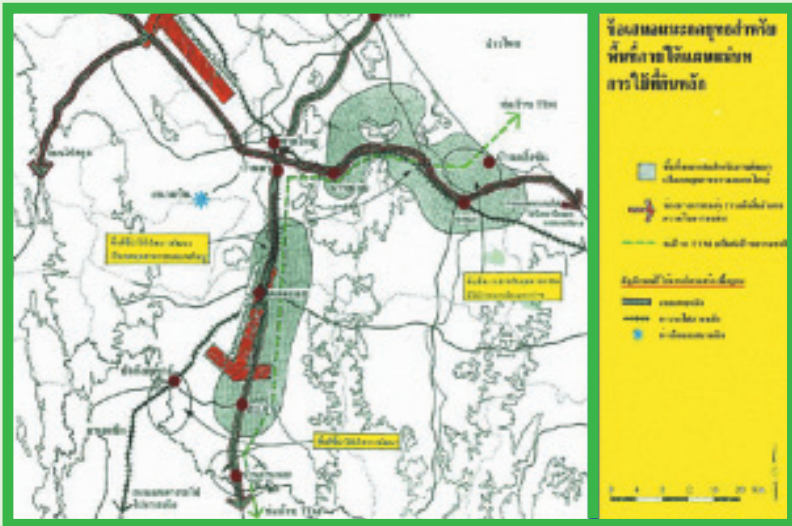
หลักฐานชิ้นแรกคือ ภาพที่ปรากฏในร่างเอกสารรายงานผลการศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของท่าเรื่อน้ำลึกปากบารา พบว่ามีการระบุพื้นที่ที่มีศักยภาพและความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่รอยต่ออำเภอละงู อำเภอมะนัง และอำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล ในเนื้อที่ถึง 150,000 ไร่ ดังแผนภาพที่แสดงไว้ข้างล่างนี้

**พื้นที่
มีศักยภาพ
เป็นนิคม
อุตสาหกรรม
บริเวณ อ.ละงู
จ.สตูล ประมาณ
150,000 ไร่**

ภาพที่ 12 : แสดงพื้นที่ตามการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) การก่อสร้างท่าเรื่อน้ำลึกปากบาราฉบับร่าง ที่กำหนดพื้นที่บริเวณอำเภอละงู-มะนัง ที่เหมาะสมกับการสร้างนิคมอุตสาหกรรม แต่ในรายงานฉบับสมบูรณ์กลับไม่มีภาพนี้ปรากฏเพื่อลดแรงต้านในพื้นที่

สำหรับพื้นที่ในจังหวัดสงขลานั้น ในครั้งที่จะมีการผลักดันให้มีการก่อสร้างโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย สภาพัฒนาฯ ได้มีการว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาศึกษาแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการการพัฒนาเขตเศรษฐกิจปิ่นัง-สงขลา เพื่อใช้ประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเผยแพร่ในปี 2543 พบว่า มีการวางแผนที่จะให้พื้นที่ของอำเภอจะนะ-อำเภอนาหม่อมเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการพัฒนาเป็นเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่นเดียวกับพื้นที่อำเภอสะเดาตลอดแนวถนนกาญจนวนิชย์เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการพัฒนาเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหนัก ดังแสดงในแผนภาพข้างล่างนี้

ภาพที่ 13 : แสดงพื้นที่ที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นนิคมอุตสาหกรรม คืออำเภोजะนะนาหม่อม และสะเดา จากการศึกษาในแผนแม่บทการพัฒนาเขตเศรษฐกิจปิ่นัง-สงขลา โดยใช้ประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติ

นิคมอุตสาหกรรมที่กำลังจะตามมาจากการพัฒนาขนาดใหญ่ เป็นสิ่งที่สร้างความหวาดหวั่นกับประชาชนในจังหวัดสงขลาและสตูลอย่างมาก ทางราชการก็ทราบดี ดังนั้นจึงมีการให้ข้อมูลอย่างจำกัด และไม่พยายามที่จะพูดถึงนิคมอุตสาหกรรม เป็นไปได้หรือที่มีทั้งโรงแยกก๊าซ โรงไฟฟ้า ท่าเรือ รถไฟรางคู่ ท่อส่งน้ำมันดิบข้ามคาบสมุทรมุท แต่จะไม่มี การตั้งนิคมอุตสาหกรรม ดังนั้นจึงสามารถฟันธงได้เลยว่า มีการตั้งนิคมอุตสาหกรรมแน่ และพื้นที่ที่น่าสนใจก็อยู่ที่ใน 4 พื้นที่คือ

- อำเภอหาดใหญ่ ซึ่งมีนิคมอุตสาหกรรมจลุดตั้งอยู่ก่อนแล้ว
- อำเภอจะนะ ซึ่งมีที่ราบกว้างใหญ่ ประชากรมีฐานะยากจน และมีโรงแยกก๊าซ โรงไฟฟ้า รวมทั้งจะมีท่าเรือน้ำลึกนาทับตั้งรออยู่ก่อนแล้ว
- อำเภอสะเดา ซึ่งในปัจจุบันก็มีโรงงานมากมายตลอดแนวถนนกาญจนวนิชย์อยู่แล้ว
- รอยต่ออำเภอสะงู-อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากท่าเรือปากบารา

ทั้งนี้ในพื้นที่อำเภอจะนะ ยังมีพื้นที่ของบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีคัลไทย (TPI) ขนาด 2,400 ไร่ที่บริเวณบ้านปึก ต.นาทับ ที่เคยมีการศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมผ่านแล้วตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2541 เพื่อก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรม TPI แต่ด้วยเหตุที่บริษัท TPI ประสบภาวะล้มละลาย ทำให้โครงการดังกล่าวพับไป แต่พื้นที่และความพร้อมในการก่อสร้างในอนาคตก็ยังคงอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดท่าเรือน้ำลึกนาทับ

มอเตอร์เวย์ทางด่วน หาดใหญ่-สะเดา และนิคมอุตสาหกรรมทับโกบ

มอเตอร์เวย์ หรือทางด่วนหาดใหญ่-สะเดา เป็น 1 ใน 10 โครงการเร่งด่วนที่ ADB หรือธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย พร้อมให้การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ภายใต้กรอบความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย (IMT-GT) เป็นเงิน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือกว่า 9,000 ล้านบาท ทั้งนี้กรมทางหลวงอยู่ในระหว่างทบทวนเรื่องการออกแบบ และจะเริ่มก่อสร้างได้ในปีงบประมาณ 2555

ทางด่วนดังกล่าวมีระยะทาง 55 กิโลเมตร เชื่อมต่อกับมาเลเซีย โดยเริ่มที่ด่านสะเดาที่บ้านด่านนอก ผ่านบ้านทับโกบ เข้าสู่อำเภอคลองหอยโข่ง ผ่านใกล้สนามบินหาดใหญ่ ตัดผ่านถนนหาดใหญ่-รัตภูมิ สายเก่า เชื่อมไปสู่นิคมอุตสาหกรรมฉลุง และทางหลวงที่ 43 มูลค่าโครงการ 10,055 ล้านบาท

และตามรายงานการศึกษาของบริษัท โซซิโอ-เอกโคโนมิก คอนซัลแตนต์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาที่สถาปนาขึ้น ได้ว่าจ้างได้ชี้ความเหมาะสมของจุดพักสินค้าและพื้นที่ที่จะตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่บ้านทับโกบ ตำบลสำนักขาม อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเนื้อที่ 990 ไร่ โดยประกอบด้วยพื้นที่อุตสาหกรรมยางพารา อาหารทะเลแช่แข็งและแปรรูป อุตสาหกรรมต้นน้ำของอุตสาหกรรมยานยนต์ สถานศึกษา ศูนย์ฝึกอบรมฝีมือแรงงาน สถานีขนส่งสินค้า คลังสินค้า หรือ Inland Container Depot (ICD) ธุรกิจการให้บริการทางการเงิน และอุตสาหกรรมอาหารและบริการสุขภาพ เป็นต้น

แม้โครงการนี้จะประโยชน์อย่างยิ่งในการระบายความแออัดของการขนส่งบนถนนกาญจนาภิเษก จากอำเภอหาดใหญ่ไปยังอำเภอสะเดาและชายแดนไทย-มาเลเซีย แต่โครงการนี้ก็สามารลดสะท้อนให้เห็นถึงการวางโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งของจังหวัดสงขลา เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมในอนาคต เป็นหลักฐานอีกชั้นที่ชี้ชัดว่า สงขลากำลังจะก้าวสู่การเป็นจังหวัดอุตสาหกรรมหนัก เช่นเดียวกับจังหวัดระยอง

ภาพที่ 14 : แสดงแผนที่เส้นทาง มอเตอร์เวย์ ทางด่วนหาดใหญ่-สะเดา ซึ่งเป็นทางด่วนกันรั้ว และมีการกำหนดให้พื้นที่หมู่บ้านทับโกบที่อำเภอสะเดา เป็นพื้นที่เหมาะสมในการเป็นนิคมอุตสาหกรรมและสถานีขนถ่ายสินค้า

เหมืองลิกไนท์ และโรงไฟฟ้าลิกไนท์สะอาด ยังเดินหน้าไม่หยุด

อำเภอสะบ้าย้อย เป็นอำเภอชายแดนของจังหวัดสงขลาที่ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรป่าไม้ และเป็นต้นน้ำของแม่น้ำเทพา ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางและสวนผลไม้ 70% นับถือศาสนาอิสลาม มีวิถีชีวิตที่สมถะ พอเพียง และยึดมั่นในศาสนาธรรม

แต่ได้ผิวดินของอำเภอสะบ้าย้อย มีถ่านหินจำนวนมาก แถมยังอยู่ในชั้นที่ค่อนข้างดี เป็นถ่านหินคุณภาพดีที่เรียกว่าแอนทราไซต์ ซึ่งให้ความร้อนสูงกว่าถ่านหินลิกไนท์ ทำให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) จีบจ้างที่จะเปิดเหมืองถ่านหินแห่งนี้ให้ได้ และนำมาสู่การสร้างโรงไฟฟ้าต่อไปในอนาคต

การเปิดเหมืองถ่านหินที่นี่ต้องมีการย้ายชุมชนออกจากพื้นที่ไปตั้งในที่แห่งใหม่ถึง 2 ตำบลคือ ตำบลสะบ้าย้อย และตำบลทุ่งพอ สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนจำนวนมาก กล่าวคือ

- ตำบลสะบ้าย้อย ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน ประชากรประมาณ 11,000 คน
- ตำบลทุ่งพอ ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน ประชากรประมาณ 9,000 คน

รวมทั้งสองตำบล หากต้องมีการย้ายชุมชนออกทั้งหมด จะสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนถึง 17 หมู่บ้าน จำนวนถึง 20,000 คน

ภาพที่ 15 : แสดงโรงไฟฟ้าลิกไนท์และเหมืองลิกไนท์ที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ซึ่งถือเป็นบทเรียนสำคัญของการจัดการเหมืองถ่านหินและโรงไฟฟ้าถ่านหินของประเทศไทย และโรงไฟฟ้าลิกไนท์สะบ้าย้อยก็มีลักษณะของโรงไฟฟ้าและเหมืองลิกไนท์ในลักษณะเดียวกัน

ในปี 2552 ปีแห่งการปิดฝุ่นโครงการนี้ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยหลังจากที่พับเก็บอยู่นาน มีการจ้างนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อศึกษาทำความเข้าใจผลดี ผลเสียและรูปแบบการพัฒนาแหล่งลิกไนท์สะบ้าย้อยที่เหมาะสม ผลการศึกษา⁵ ระบุชัดเจนว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย

⁵ ข้อมูลจาก <http://www.prachatai3.info/journal/2009/08/25344> ซึ่งระบุว่า ในวันที่ 4 สิงหาคม 2552 ที่ห้องประชุม CEO ชั้น 5 ศาลากลางจังหวัดสงขลา มีการประชุมคณะกรรมการศึกษาผลดี-ผลเสียของการดำเนินงานโครงการศึกษาการมีส่วนร่วมการพัฒนาแหล่งลิกไนท์สะบ้าย้อย ครั้งที่ 2/2552 โดยมีนายสนธิ เตชานันท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เป็นประธาน มีคณะกรรมการประกอบด้วย ตัวแทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) นักวิชาการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) วิทยาเขตปัตตานี ผู้นำศาสนา และนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เข้าร่วมประมาณ 50 คน

กับการทำเหมืองถ่านหิน อีกทั้งยังไม่ยอมให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ทำการศึกษาพื้นที่และจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชาวบ้านด้วย เพราะชาวบ้านเชื่อว่า กฟผ. จะไม่ยุติแค่การศึกษาเท่านั้น แต่มุ่งหวังจะก่อสร้างให้ได้ในอนาคตโดยไม่สนใจเสียงของประชาชน

จากผลการศึกษาพบว่าคำถามที่สำคัญของชาวบ้านก็คือ ถ้าต้องจ่ายอ้อมให้มีการทำเหมืองถ่านหินและโรงไฟฟ้าถ่านหินแล้ว ชาวบ้านในพื้นที่ทำเหมืองจะย้ายไปอยู่ที่ไหน จะอยู่กันอย่างไร จะมีที่ดินทำกินหรือไม่ ศาสนสถานทั้งวัด มัสยิด และกุโบร์(สุสาน) จะเป็นอย่างไร สายสัมพันธ์ของคนในชุมชนจะล่มสลายหรือเปล่า รวมทั้งมลพิษทางอากาศจะเหมือนที่เหมืองแม่เมาะหรือไม่

พื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เป็นอำเภอที่มีความเป็นชนบทที่สุดและยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติสูงสุดในจังหวัดสงขลา มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า น้ำใส อากาศบริสุทธิ์ และดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งมีวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ที่อยู่อย่างมีความสุขและพอเพียง แม้จะไม่ร่ำรวย แต่รายได้จากสวนยางและสวนผลไม้ รวมทั้งวิถีชีวิตที่เกื้อกูลกันในชุมชนนั้น ย่อมจะหมดไปหากมีการเวนคืนที่ดินและย้ายเขาออกจากชุมชนเดิม จำนวนเงินชดเชยจำนวนเท่าใดก็ไม่อาจทดแทนได้จริง

ที่สำคัญกว่านั้น พลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้จากความเสียดสีของคนสะบ้าย้อย คนสงขลา คนยะลานั้น แท้จริงแล้วก็เพื่อการสร้างผลกำไรของ กฟผ. และส่งขายต่อภาคอุตสาหกรรมที่กำลังจะพัฒนาขึ้นมา รวมทั้งส่งขายมาเลเซียต่อไป ไม่ได้ช่วยเกื้อหนุนคนจน คนชนบท ผู้เสียดสีอยู่ร่ำไปแต่อย่างใด

โรงถลุงเหล็ก และอุตสาหกรรมเหล็กที่ระโนด

การก่อสร้างโรงถลุงแร่เหล็กสำหรับอุตสาหกรรมเหล็กต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำนั้น เป็นโครงการขนาดใหญ่ของประเทศไทย ที่ภาคอุตสาหกรรมพยายามผลักดันให้เกิดขึ้นที่ใดที่หนึ่งในประเทศไทย ชาวการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเหล็กต้นน้ำกระจ่ายไปในหลายจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร นครศรีธรรมราช จันทบุรี สงขลา โดยพื้นที่ก่อสร้างนั้นต้องอยู่ริมทะเลเท่านั้น เพราะต้องการทำเรือในการขนแร่เหล็ก ถ่านหิน และหินปูนมาใช้ในกระบวนการถลุงเหล็ก

จากข้อมูลที่มีการนำเสนอในเวทีนำเสนอ “ผลการศึกษา (ร่างสุดท้าย) ของโครงการศึกษารูปแบบและความเหมาะสมในการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าอย่างยั่งยืน”⁶ มีข้อมูลที่น่าสนใจคือ

- ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องมีโรงงานถลุงเหล็ก เพราะมีการนำเข้าเหล็กเป็นมูลค่าปีละ 5 แสนล้านบาท เป็นที่สองรองจากน้ำมัน โดยมีการนำเข้าเหล็กจากต่างประเทศปีละ 8 ล้านตัน พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการก่อสร้างอุตสาหกรรมเหล็ก มีการศึกษาเปรียบเทียบ 2 พื้นที่คือ อ.แหลมสิงห์ จ.จันทบุรี และ อ.ระโนด จ.สงขลา
- สำหรับอุตสาหกรรมเหล็กต้นน้ำที่จะสร้างนั้น มีกำลังการผลิตปีละ 5 ล้านตัน ต้องมีการนำเข้าวัตถุดิบคือ นำเข้าแร่เหล็กปีละ 8.5 ล้านตันจากออสเตรเลียและบราซิลร้อยละ 60 : 40 ตามลำดับ นำเข้าถ่านหินปีละ 4 ล้านตันจากออสเตรเลีย และใช้หินปูนปีละ 3 ล้านตันจากแหล่งผลิตในประเทศ

⁶ ข้อมูลและภาพ ได้จากเอกสารการนำเสนอโดยบริษัทคอนซัลแตนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด บริษัท โกลเด้นแพลน จำกัด บริษัท อิมเมจพลัสคอมมิวนิเคชั่น จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่รับศึกษาและประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในเวทีการนำเสนอผลการศึกษาโครงการในพื้นที่ อ.ระโนด จ.สงขลา เมื่อวันที่ 27-28 ตุลาคม 2553

- ไม่ว่าจะสร้างที่ใด อุตสาหกรรมเหล็กต้องการพื้นที่ขนาด 8,000 ไร่ พื้นที่สำหรับอุตสาหกรรมเหล็กต้นน้ำและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ต้องมีโรงไฟฟ้าของตนเองขนาด 300 MW ต้องใช้น้ำจืดวันละ 100,000 ลบ.เมตร/วัน (เฉพาะเหล็กต้นน้ำ) ต้องมีการสร้างท่าเรือเพื่อการขนถ่ายวัตถุดิบ ต้องมีการสร้างขยายถนนให้เป็น 4 ช่องจราจรเพื่อการขนส่ง
- การใช้พื้นที่ 8,000 ไร่นั้น อาจเป็นไปได้ใน 3 รูปแบบคือการจัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินบนชายฝั่ง หากไม่ได้ก็อาจใช้วิธีการถมทะเลขนาด 8,000 ไร่เพื่อสร้างโรงงานก็ได้ หรืออาจใช้รูปแบบผสมคือ ทั้งตั่งบนฝั่งและการถมทะเล
- สำหรับท่าเรือนั้น จะมีการสร้างท่าเรือกลางทะเลห่างจากฝั่ง 18.2 กิโลเมตร เชื่อมต่อด้วยสะพานขนาด 4 เลน มีเขื่อนกันคลื่นยาวอีก 16.2 กิโลเมตรกลางทะเลทางด้านทิศเหนือของท่าเรือ เพื่อรักษาร่องน้ำไว้
- เนื่องจากต้องมีการใช้น้ำจืดจำนวนมากคือประมาณ 42 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี จึงต้องมีการติดตั้งสถานีสูบน้ำจากทะเลสาบสงขลา ส่งน้ำผ่านท่อยาว 18 กิโลเมตรไปยังนิคมฯ ซึ่งแน่นอนว่าจะเกิดสภาวะการแย่งใช้น้ำกับภาคเกษตรอย่างแน่นอน และจากข้อมูลของโครงการสูบน้ำชลประทานทุ่งระโนด พบว่ามีการขาดแคลนน้ำรายปีเฉลี่ย 11.83 ล้านลูกบาศก์เมตรอยู่แล้ว ปัญหาการแย่งน้ำจืดจะเป็นปัญหาสำคัญของทุ่งระโนดที่หนักหน่วง และมีหรือที่ชาวนาที่ใช้เครื่องสูบน้ำจากคลองชลประทานให้ไหลมาเข้าที่นาจะแย่งน้ำจากโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีโรงสูบน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เมตรได้อย่างไร

ภาพที่ 16 : แสดงผังพื้นที่การก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมเหล็ก 8,000 ไร่ และท่าเรือขนส่งเหล็กและถ่านหิน พร้อมเขื่อนกันคลื่นในทะเล และสถานีสูบน้ำและท่อส่งน้ำจืดจากทะเลสาบสงขลาไปยังนิคมฯ ซึ่งถ้าหากไม่สามารถจัดการที่ดินบริเวณชายฝั่งได้ ทางเลือกในการถมทะเลก็ยังคงถือว่าคุ้มค่าต่อการลงทุน

อย่างไรก็ตาม เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในรายงานการศึกษาได้กำหนดให้มีพื้นที่กันชนระหว่างนิคมอุตสาหกรรมเหล็กและชุมชนกว้าง 2 กิโลเมตร และจะมีการสร้างกำแพงต้นไม้สูงขนาดกว้างมากกว่า 50 เมตร และมีการจัดระบบการลดผลกระทบต่อชุมชนดังนี้

1. การสร้างระโนดเมืองใหม่ เพื่อรองรับการเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรม จะมีการสร้างระโนดเมืองใหม่ เป็นการจัดผังเมืองใหม่ในพื้นที่ 10 ตารางกิโลเมตร เพื่อรองรับการเพิ่มประชากรที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงาน โดยมีการประมาณการว่าจากประชากรจำนวน 67,000 คนของอำเภอระโนดในปัจจุบัน จะมีประชากรเพิ่มเป็น 131,000 คนในอีก 30 ปีข้างหน้า
2. การส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งในระบบปิด ผลกระทบสำคัญจะทำให้การเลี้ยงกุ้งของชาวบ้านมีปัญหาอย่างแน่นอน เพราะน้ำทะเลจะปนเปื้อนไปด้วยเศษถ่านหินและของเสียจากนิคมอุตสาหกรรม จึงมีข้อเสนอจากผู้ทำการศึกษาที่จะให้มีการส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งในระบบปิดทดแทน ซึ่งมีต้นทุนสูงกว่ามาก
3. การตั้งศูนย์เครื่องมือจักรกลการเกษตร เพราะการเกิดขึ้นของนิคม ย่อมส่งผลกระทบต่อภาคเกษตร โดยเฉพาะนาข้าว นั้น ทางโครงการจะแก้ไขผลกระทบด้วยการตั้งศูนย์เครื่องมือจักรกลการเกษตร การบริการ ยุ้งฉางโรงสี และการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ให้ทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรทำอย่างยิ่ง หากไม่มีการสร้างโรงถลุงเหล็ก แต่เมื่อมีนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เช่นนี้ที่จะเปลี่ยนระโนดจากนาข้าวและนากุ้งไปเป็นอุตสาหกรรมแล้ว แทบจะไม่มีหลักประกันเลยว่า ภาคเกษตรจะอยู่ได้ท่ามกลางมลพิษที่มากมาย และจะไม่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ
4. การส่งเสริมการต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนและโฮมสเตย์ซึ่งไม่รู้ว่าจะมีใครมาพักในพื้นที่ที่ปนเปื้อนและมลพิษ

ชาวระโนดยังทราบข้อมูลที่จะเกิดขึ้นน้อยมาก คนระโนดจะตัดสินใจอนาคตของตนเองอย่างไร วิธีประมงพื้นที่ยอมสาบสูญจากการขนถ่ายถ่านหินและแร่เหล็กทั้งวันทั้งคืน วิธีการเลี้ยงกุ้งและนาข้าวจะอยู่ร่วมกับอุตสาหกรรมเหล็กที่มีมลพิษสูงได้จริงหรือไม่

ยิ่งเมื่อผนวกรวมกับโครงการท่อส่งน้ำมันและคลังน้ำมันที่อำเภอสิงหนคร การขุดเจาะน้ำมันใกล้ฝั่งสทิงพระของบริษัทนิวคอสตอล คาบสมุทรสทิงพระที่เป็นอยู่ชั่วคราวของคนที่สงขลาตั้งแต่อดีตและปัจจุบันจะเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหนักพื้นที่ใหม่ของประเทศไทยต่อไปอย่างแน่นอน

หลุมขุดเจาะน้ำมัน นิวคอสตอล ใครสร้างมลพิษในทะเล

บริษัท นิวคอสตอล (ประเทศไทย) จำกัด ก่อตั้งในปี 2546 เป็นบริษัทในสังกัดของบริษัท คอสตอล เอเนอร์จี้ ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ในลอนดอน ได้รับการเข้ามาพัฒนาธุรกิจการขุดเจาะปิโตรเลียมในอ่าวไทย มีฐานดำเนินการนอกชายฝั่งตามสัมปทานแปลงเลขที่ G5/43 ซึ่งครอบคลุมชายฝั่งจังหวัดสงขลา-นครศรีธรรมราช-สุราษฎร์ธานี โดยปัจจุบันมีแท่นขุดเจาะปิโตรเลียมในทะเลห่างจากฝั่งอำเภอสทิงพระประมาณ 30 กิโลเมตร⁷

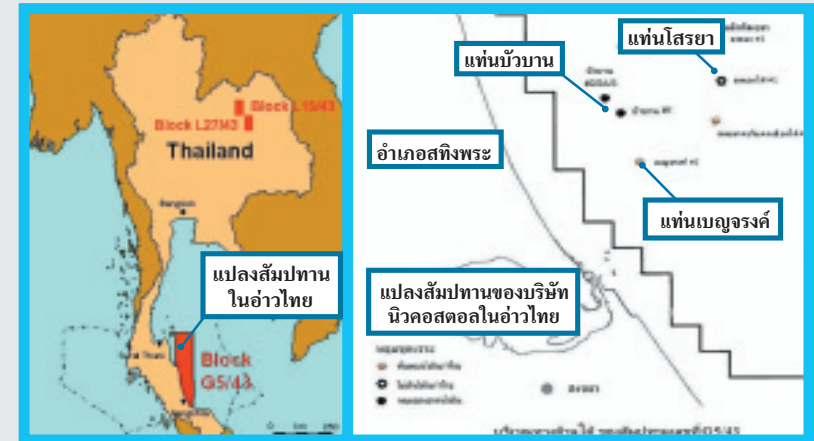
⁷ ข้อมูลจาก website ของบริษัท นิวคอสตอล (ประเทศไทย) จำกัด <http://www.nucoastal.co.th/WebSite/thainewindex.html>

บริษัทนิวคอสตอลเริ่มผลิตน้ำมันจากพื้นที่ “สงขลา A” ในเดือนธันวาคม 2551 โดยแท่นผลิตโสรยามีหลุมผลิตรวม 6 หลุม สามารถผลิตน้ำมันดิบที่มีความหนืดค่อนข้างสูงประมาณ 7,000 บาร์เรล/วัน ส่งต่อไปให้กับผู้รับซื้อน้ำมันคือ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เพื่อส่งต่อไปยังต่างประเทศ เนื่องจากน้ำมันที่มีความหนืดสูงไม่มีโรงกลั่นในประเทศที่สามารถกลั่นน้ำมันดิบดังกล่าวได้ ส่วนพื้นที่ “สงขลา B” ชุดเจาะรวม 3 หลุม แต่ไม่พบน้ำมัน

ตามมาตรฐานการผลิตปิโตรเลียมนั้น แท่นผลิตโสรยาจะต้องขุดหลุมน้ำทิ้งอีกจำนวน 2 หลุมด้วย แต่ในปัจจุบันยังไม่เจาะหลุมน้ำทิ้ง แต่ส่งน้ำทิ้งใส่เรือไปบำบัดที่สิงคโปร์แทน ทางบริษัทยืนยันว่าทำตามข้อตกลงที่ในเบื้องต้นไม่ต้องเจาะหลุมน้ำทิ้งก็ได้ และยืนยันว่าไม่มีการรั่วไหลปนเปื้อนของน้ำทิ้งและน้ำมันออกสู่ทะเล⁸ ส่วนความกังวลเรื่องสารปรอทจากการขุดเจาะนั้น ยังต้องการการดูแลอย่างละเอียด เพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่มีการปล่อยเป็นน้ำทิ้งสู่ทะเล

ขณะนี้บริษัทนิวคอสตอลได้เริ่มขุดเจาะหลุมจากแท่นผลิตบัวบาน ที่ได้ดำเนินการวางแท่นผลิตไว้เรียบร้อยแล้ว ใช้เงินลงทุนสร้างแท่นผลิตอยู่ที่ 1,000 ล้านบาท คาดว่าจะเจาะหลุมประมาณ 6-8 หลุม จากนั้นจะเริ่มขุดเจาะจากแท่นผลิตเบญจรงค์ต่อไป

⁸ ข้อมูลจาก website ประชาไท หัวข้อข่าว “เรื่อง ‘นิวคอสตอล’ ทิ้งของเสียลงทะเล ผู้ว่า สงขลาตั้ง กก.ตรวจแท่นเจาะน้ำมัน” เผยแพร่วันที่ 20 พฤศจิกายน 2009 <http://www.prachatai.com/journal/2009/11/26687>

ภาพที่ 17 : แสดงภาพรวมพื้นที่สัมปทานการขุดเจาะปิโตรเลียม ติดชายฝั่งจังหวัดสงขลาและจังหวัดนครศรีธรรมราชของบริษัท นิวคอสตอล (ประเทศไทย) จำกัด และหลุมขุดเจาะในทะเล

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่เริ่มมีการขุดเจาะปิโตรเลียม ก็พบว่ามี การปนเปื้อนของน้ำมันใกล้แท่นขุดเจาะ มีการลดจำนวนลงของสัตว์น้ำชายฝั่งในอ่าวไทย ส่งผลกระทบต่อชีวิตของชาวประมงพื้นบ้าน อีกทั้งยังมีสารหนักสีดำเป็นก้อนกระจายตัวในแนวกว้างตามริมชายฝั่งและชายหาดของอำเภอเมือง อำเภอสิงหนคร และอำเภอสตูลสงขลา ซึ่งถึงแม้ว่าทางบริษัทจะออกมาแถลงข่าวว่าไม่มีการรั่วไหลของน้ำมันดิบ แต่คำถามสำคัญที่คนในพื้นที่ยังไม่ได้รับคำตอบคือ แล้วคราบสารหนักที่เป็นน้ำมันดิบนี้มาจากไหน หากไม่ได้มาจากแท่นขุดเจาะน้ำมัน

การพัฒนาอุตสาหกรรมต้องควบคู่กับการรักษาทรัพยากรและคุณภาพชีวิตของประชาชนเจ้าของถิ่น บริษัทข้ามชาติมารับสัมปทานร่วมมือกับบริษัทข้ามชาติของไทยอย่าง ปตท. จ่ายเพียงสัมปทานให้กับรัฐบาล ทิ้งปัญหาสิ่งแวดล้อมให้ลูกหลาน และรับผลกำไรมหาศาลเข้าบริษัท คุ่มแล้วหรือกับการต้อนรับอุตสาหกรรมแบบนี้ เป็นคำถามใหญ่ที่ชาวสงขลาต้องตอบให้ดังๆ

ระบบระบายน้ำปลักปลิง-จะนะ เพื่อใคร

โครงการระบบระบายน้ำปลักปลิง-จะนะ จังหวัดสงขลา⁹ เป็นโครงการในแผนแม่บทลุ่มน้ำเทพา-นาทวี ซึ่งกรมชลประทานผลักดันมาอย่างต่อเนื่องภายใต้การคัดค้านจากคนในพื้นที่ เพราะมีคำถามที่เป็นข้อกลางแคลงใจสำคัญในพื้นที่คือ โครงการระบายน้ำดังกล่าวมีเจตจำนงเพื่อการระบายน้ำจริงหรือ หรือเพื่อการผันน้ำไปรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นมาในอนาคตอันใกล้กันแน่

โครงการตั้งอยู่ที่ลุ่มน้ำคลองนาทวีซึ่งเกิดจากเทือกเขาสันกาลาคีรีมีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 80 กิโลเมตร เป็นคลองสายหลักในลุ่มน้ำคลองนาทวีจะไหลจากทิศใต้ไปทิศเหนือ ผ่านอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ ตอนปลายคลองแยกออกเป็น 2 สาย สายที่หนึ่งแยกที่บ้านท่าล้อ อำเภอจะนะ แล้วไหลลงทะเลที่บ้านปากบางสะกอม ตำบลสะกอม อีกสายหนึ่งจะไหลเข้าคลองนาทับและลงทะเลที่บ้านปากบางนาทับ

เป้าหมายหลักของโครงการระบบระบายน้ำปลักปลิง-จะนะ มีหัวใจของโครงการอยู่ที่การสร้างเขื่อนที่บ้านนาปรัง ในบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง โดยอ้างการบรรเทาปัญหาอุทกภัยในเขตอำเภอจะนะและอำเภอนาทวี ซึ่งครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย 127 ตร.กม. หรือ 79,375 ไร่ และพื้นที่โดยรอบที่เกี่ยวข้องอีกประมาณ 285 ตร.กม. หรือ 178,125 ไร่ รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมด 412 ตร.กม. และเพื่อพัฒนาระบบเก็บกักน้ำและระบบส่งน้ำเพื่อการใช้งานซึ่งช่วยยกระดับการผลิตและมาตรฐานการครองชีพของประชาชน โดยใช้ระยะเวลาการก่อสร้างโครงการทั้งสิ้น 7 ปี (พ.ศ.2551-2557)

ลักษณะของโครงการประกอบด้วยดังนี้

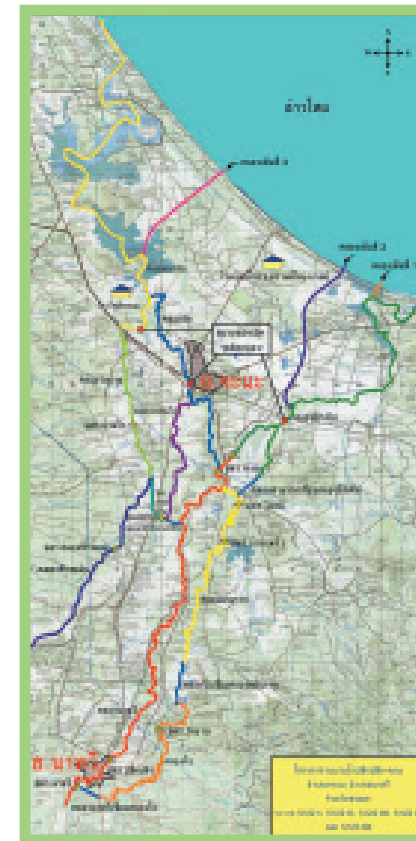
- การปรับปรุงและขุดคลอง 7 สาย
- ขุดคลองผันน้ำและคลองเชื่อมจำนวน 4 แห่ง

⁹ ข้อมูลและภาพจาก website ของโครงการระบบระบายน้ำปลักปลิง-จะนะ กรมชลประทาน <http://construct11.org/jana.html>

- งานรื้อถอนและก่อสร้างประตูระบายน้ำใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ 7 แห่ง
- การปรับปรุงระบบระบายน้ำอื่นๆ ในพื้นที่
- งานก่อสร้างปรับปรุงประตูระบายน้ำปลักปลิง
- งานติดตั้งระบบโทรมาตร

เป็นที่รู้กันในพื้นที่ว่า โครงการดังกล่าวแท้จริงสร้างขึ้นมาเพื่อการจัดการน้ำจิตมาสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมในอนาคต เพราะจะมีนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในอำเภอจะนะ และหากไม่มีแหล่งน้ำจืดอย่าง

แผนที่แสดงสถานที่ดำเนินการ

เพียงพอ ย่อมส่งผลเสียต่อการลงทุนของภาคอุตสาหกรรมในระยะยาว ส่วนการป้องกันอุทกภัย การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรนั้น เป็นเพียงผลพลอยได้ที่สุดท้ายแล้วประชาชนในพื้นที่น่าจะไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ เลย อีกทั้งคนในพื้นที่คิดว่าโครงการดังกล่าวไม่อาจป้องกันอุทกภัยได้ เพราะปริมาณฝนและน้ำจากเขาน้ำค้างนั้น มีปริมาณมากจนเขื่อนนาปรังก็ต้องระบายน้ำทิ้งสมทบน้ำท่า ทำให้น้ำท่วมใหญ่ในพื้นที่ตามมาทุกปี

ภาพที่ 18 : แสดงภาพรวมแผนการจัดการระบบระบายน้ำและผันน้ำในอำเภอจะนะ-นาทวี ซึ่งเชื่อว่าเป็นหนึ่งในการเตรียมการเพื่อนำน้ำจืดมารองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต

การสร้างเขื่อนทิ้งหิน ตลอดแนวชายหาด¹⁰

ชายหาดกำเนิดจากทรายแม่น้ำที่ไหลออกสู่ทะเล คลื่นพัดพาให้ทรายนั้นเคลื่อนไปตามชายฝั่ง เรียงตัวเป็นชายหาด (beach) บางแห่งก่อตัวเป็น หาดทรายขนานฝั่ง (Coastal Barrier) เป็นแนวปกป้องแผ่นดินด้านใน ได้แก่ แหลมตาวี ปากคลองสะกอม ปากคลองนาทับ แหลมสนอ่อน ทะเลสาบสงขลา แหลมตะลุมพุก เป็นต้น

ชายฝั่งอ่าวไทยภาคใต้ตอนล่าง ชายฝั่งนราธิวาส-ปัตตานี-สงขลา นครศรีธรรมราช มีความยาวต่อเนื่องประมาณ 600 กม. ในจังหวัดสงขลามีชายหาดยาวถึง 160 กิโลเมตร สถานการณ์การพังทลายของหาดทราย และชายฝั่งสงขลาอยู่ในขั้นวิกฤติ ปัจจุบันชายหาดและชายฝั่งสงขลาถูกกัดเซาะรุนแรงมากกว่า 40 กิโลเมตร และที่เหลือน้อยอยู่ในสภาวะวิกฤติ เนื่องจากสมดุลของตะกอนทรายสูญเสียไปอย่างถาวร

สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการกัดเซาะชายหาดอย่างรุนแรงคือการสร้างสิ่งก่อสร้างในบริเวณชายหาด โดยเฉพาะเขื่อนกันตะกอนปากคลอง เพื่อลดการเกิดสันดอนปากคลอง ทำให้เกิดการขัดขวางการเคลื่อนตัวของธรรมชาติของทราย ส่งผลให้ทรายเป็นอิสระด้านทิศใต้ของเขื่อน และเกิดการกัดเซาะพังทลายของหาดด้านตรงข้าม เมื่อมีการกัดเซาะ กรมเจ้าท่าก็ก่อสร้างเขื่อนทิ้งหินเพิ่มเข้าไป ก็ส่งผลให้เกิดการกัดเซาะเพิ่มเติมในพื้นที่ข้างเคียงต่อไปเรื่อยๆ

¹⁰ ข้อมูลจากการนำเสนอเรื่อง ผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนริมทะเลต่อการพังทลายของหาดทรายและชายฝั่งสงขลา รศ.ดร.สมบูรณ์ พรพิเนตพงศ์ เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2553

เขื่อนริมทะเลเป็นผู้ร้ายที่สำคัญทำให้หาดทรายและชายฝั่งพังทลาย เขื่อนกันทรายและคลื่นทำให้สมดุลปริมาณทรายเสียหายอย่างฉับพลัน เขื่อนริมทะเลและกำแพงชายฝั่งได้เปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนทำให้หาดทรายและชายฝั่งถูกกัดเซาะรุนแรง

ภาพที่ 19 : แสดงภาพถ่ายทางดาวเทียมของกรมพัฒนาที่ดิน เมื่อ พ.ศ.2538 แสดงให้เห็นพื้นที่ชายหาด ต.สะกอม อ.จะนะ จ.สงขลา ก่อนมีการสร้างเขื่อนกันทรายและคลื่นบริเวณปากคลองสะกอม ชายหาดมีสภาพสมบูรณ์เปี่ยมไปด้วยคุณค่าในทุกๆ ด้านเมื่อ พ.ศ. 2544 ภายหลังมีการสร้างเขื่อนกันทรายบริเวณปากคลองนาทับ ส่งผลให้เกิดการกัดเซาะอย่างรุนแรงทางทิศเหนือของเขื่อน¹¹

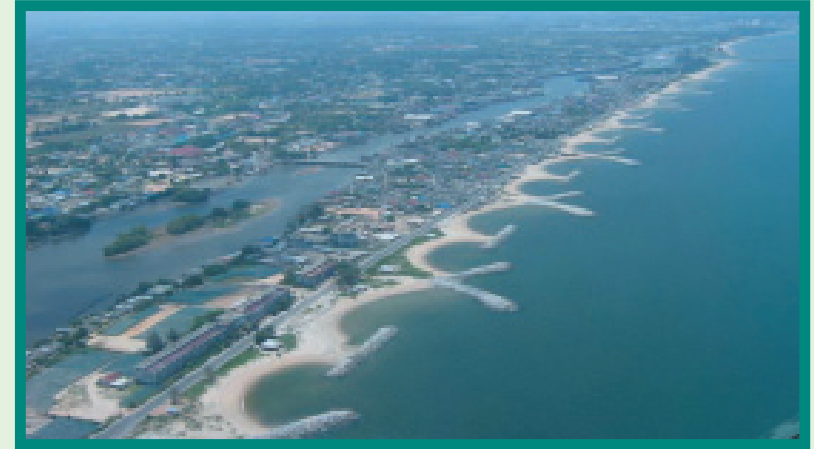
บทเรียนสำคัญที่เกิดจากการกัดเซาะชายหาดที่สำคัญของจังหวัดสงขลาในอดีตได้แก่

- การพังทลายของธรรมสถานหาดทรายแก้ว ซึ่งเป็นผลกระทบจากการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกสงขลาที่ปิดปากทะเลสาบสงขลา และมีการสร้างเขื่อนกันทรายตรงแหลมสนอ่อน ทำให้ทรายเป็นอิสระตรงแหลมสนอ่อน แต่ฝั่งตรงข้ามคือหาดทรายแก้วถูกกัดเซาะอย่างรุนแรง

¹¹ จี้อัดดาอรัปชั่นเชิงนโยบาย-ลมอีก 8 หมื่นล.แก้วิกฤตหาดพัง จาก <http://www.manager.co.th/local/viewNews.aspx?NewsID=951000064735>

- การสร้างอาคารบำบัดน้ำเสียเก่าเลี้ยง และการก่อสร้างเขื่อนริมหาดรูปตัว T จำนวน 3 ตัวริมหาดเก่าเลี้ยงในปี 2545 ได้ทำให้เกิดการกัดเซาะหาดชลากันถึงสมิหลา
- ชายฝั่งทะเลสงขลา อ.จะนะ-อ.เมืองสงขลา ความยาว 60 ก.ม. โดยมีการกัดเซาะหาดทรายและชายฝั่งตำบลนาทับจนพังทลายลึกกว่า 70 ม. ในปี 2547 และการกัดเซาะลามมาถึงชายฝั่งบ้านเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาในปี 2552 อันเนื่องมาจากการสร้างเขื่อนกันทรายปากคลองนาทับ และการสร้างเขื่อนทิ้งหินตามแนวชายหาดนาทับ
- การกัดเซาะหาดทรายและชายฝั่งสะกอม อันเนื่องมาจากการสร้างเขื่อนกันทรายปากคลองสะกอม และการทิ้งหินริมทะเลในปี 2545 ส่งผลให้ชายฝั่งปอไซน ตำบลสะกอมพังทลายลึกกว่า 100 เมตร และลูกกลมไม้สิ้นสุด

ตามแผนงานโครงการของกรมเจ้าท่าในปัจจุบัน ได้มีการศึกษาและการจัดสรรงบประมาณเพื่อแก้ปัญหาชายหาดถูกกัดเซาะ ด้วยการสร้างเขื่อนทิ้งหินบริเวณริมทะเลตลอดแนวชายหาดตั้งแต่จังหวัดนราธิวาสไปจนถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งครอบคลุมชายฝั่งชายหาดในจังหวัดสงขลาตลอดแนวตั้งแต่อำเภอเทพาไปจนถึงอำเภอระโนด และจะส่งผลต่อการเปลี่ยนรูปไปของชายหาดที่มีหาดทรายกว้างสวยงามไปเป็นชายหาดที่มีกำแพงก้อนหินเป็นเขื่อนกันคลื่นตลอดแนว เป็นทัศนอุจาดต่อสายตา และเป็นการสูญเสียธรรมชาติของหาดทรายและความเป็นชายหาดอย่างที่มีอาจเรียกคืนมาได้

ภาพที่ 20 : แสดงชายหาดจังหวัดระยอง ที่มีการสร้างเขื่อนทิ้งหินเพื่อป้องกันการกัดเซาะชายหาด ทำให้เกิดการสะสมของทรายที่ผิดธรรมชาติ ชายหาดที่สวยงามกลายเป็นหาดที่มีรูปร่างประหลาดตามรูปที่ปรากฏ ซึ่งอีกไม่นานชายหาดสงขลาตลอดแนว 160 กิโลเมตรจะมีรูปร่างหน้าตาเดียวกัน

ทะเลสาบสงขลา ต้นเขิน สกปรกและเสื่อมโทรม¹²

ทะเลสาบสงขลาเป็นทะเลสาบที่มีระบบนิเวศที่ซับซ้อน ทั้ง 3 น้ำคือ น้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็ม กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีต้นทุนทางธรรมชาติที่มีพื้นที่ 8,727 ตร.กม. ที่รองรับคนกว่า 1.8 ล้านคน ใน 3 จังหวัดคือ สงขลา พัทลุงและนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ลุ่มน้ำนี้ยังมีพันธุ์สัตว์ที่หลากหลาย มีพันธุ์ปลา 465 ชนิด สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง 193 ชนิด สัตว์มีกระดูกสันหลัง 222 ชนิด แพลงค์ตอน 211 ชนิด

¹² ข้อมูลจากเรื่องการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จากนายณฤทธิ ดวงสุวรรณ นักพัฒนาจากองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ ผู้ศึกษาเกาะติดสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของทะเลสาบสงขลามานาน

ชีวิตของผู้คนรอบทะเลสาบสงขลามีผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) 141,324 ล้านบาท รายได้ประชากรต่อหัวต่อปีเฉลี่ยประมาณ 75,000 บาท จากอาชีพและผลผลิตที่หลากหลาย เช่น

- พื้นที่ปลูกยางพารา 2,010,044 ไร่ มีผลผลิตปีละ 445,240 ตัน
- พื้นที่นาข้าว 668,229 ไร่ มีผลผลิตปีละ 321,406 ตัน
- การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง (กุ้งทะเล) 35,000 ไร่ มีผลผลิตปีละ 4,200 ล้านบาท
- การประมงพื้นบ้านในทะเลสาบปีละ 200 ล้านบาท
- โรงงานอุตสาหกรรมใหญ่-เล็กในพื้นที่จำนวน 1,965 โรงงานรองรับแรงงาน 77,255 คน
- มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณและศิลปวัฒนธรรม 172 แห่ง

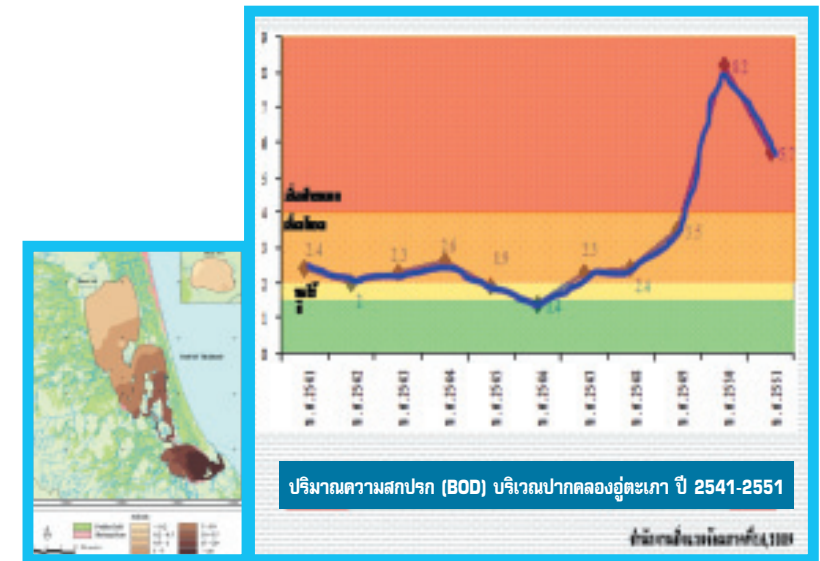
ความเสื่อมโทรมของทะเลสาบสงขลานั้น สะท้อนได้ชัดเจนจากค่าความสกปรกของน้ำ (BOD) บริเวณปากคลองอู่ตะเภาอยู่ในระดับเสื่อมโทรมมากมาตลอด น้ำเสียในทะเลสาบสงขลาเกิดจากหลายเหตุปัจจัย ได้แก่

- การขยายตัวของชุมชนรอบทะเลสาบ โดยเฉพาะชุมชนเมืองขนาดใหญ่ แม้ว่าในปี 2542 เริ่มเกิดสถานีบำบัดน้ำเสียจากเทศบาลนครหาดใหญ่ แต่สถานการณ์ก็ยังไม่ดีขึ้น
- การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมรอบทะเลสาบสงขลา และลุ่มน้ำสาขา โดยเฉพาะลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา
- การขยายตัวของภาคเกษตร พื้นที่ป่าต้นน้ำถูกบุกรุกมากขึ้น มีการขยายตัวของปาล์มน้ำมันในพื้นที่นาข้าวและรุกพื้นที่ชุ่มน้ำมากขึ้น พื้นที่นาข้าวเดิมถูกเปลี่ยนเป็นสวนยาง มีการกัดเซาะและการไหลของตะกอนดินลงสู่ทะเลสาบ ทำให้ทะเลตื้นเขินจนมีการทำนายว่าอีกไม่เกิน 200 ปี ทะเลสาบจะตื้นเขินจนแห้งกลายเป็นแผ่นดิน

นอกจากนี้ยังมีการกัดเซาะชายฝั่งด้านอำเภอสิงหนครรุนแรงมากขึ้น หลังจากการสร้างท่าเรือน้ำลึกสงขลาตรงปากทะเลสาบสงขลา และส่งผลให้การระบายน้ำออกจากทะเลสาบติดขัดมากขึ้น

แม้ว่าภาครัฐจะมีโครงการเร่งด่วน มีการจัดทำแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ที่มีเงินงบประมาณลงมาแล้วหลายพันล้านบาท แต่ทะเลสาบสงขลาก็ไม่เคยได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีระบบนิเวศและคนรอบทะเลสาบเป็นศูนย์กลาง

และหากมีสารพัดโครงการขนาดใหญ่มาตั้งในคาบสมุทรสทิงพระ และนิคมอุตสาหกรรมตามแนวลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภาแล้ว เชื่อได้ว่าทะเลสาบสงขลาจะสูญเสียสภาพความหลากหลายที่เปราะบางลงไปอย่างรวดเร็ว

ภาพที่ 21 : ภาพเล็กทางซ้ายแสดงระดับความเค็มของน้ำในทะเลสาบที่เป็นระบบนิเวศ 3 น้ำ และภาพทางขวาแสดงค่าความสกปรก (BOD) ของปากคลองอู่ตะเภาที่ออกสู่ทะเลสาบสงขลาที่เพิ่มขึ้นอย่างมากตั้งแต่ปี 2548 จนถึงระดับเสื่อมโทรมมาก และยังไม่มีมีการแก้ไขใดๆ อย่างจริงจัง

สตูล สะอาด สงบ กับการพัฒนาที่ทำลายธรรมชาติทิ้งดงาม

การพัฒนาภาคใต้ในครั้งนี้ จังหวัดสตูลเป็นจังหวัดที่มีความเปลี่ยนแปลงมากที่สุดจังหวัดหนึ่ง จากคำขวัญที่ว่า “สตูล สะอาด สงบ” อาจจะกลายมาเป็น “สตูล สกปรก สะสมมลพิษ”

จังหวัดสตูลเป็นจังหวัดขนาดเล็กทางใต้สุดของไทยในฝั่งอันดามัน มีประชากรเพียง 3 แสนคน ประชากรส่วนใหญ่กว่า 68% นับถือศาสนาอิสลาม จังหวัดเล็กๆ อย่างจังหวัดสตูลที่ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยความเป็นธรรมชาติ มีอุทยานแห่งชาติอยู่ถึง 3 แห่งคือ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา อุทยานแห่งชาติตะรุเตา และอุทยานแห่งชาติทะเลบัน ซึ่งทั้ง 3 อุทยานแห่งชาติจะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการพัฒนาขนาดใหญ่ในจังหวัดสตูล

ป่าชายเลนในประเทศไทยมีเหลืออยู่ไม่มาก ประมาณ 1.46 ล้านไร่ และร้อยละ 74 ของป่าชายเลนทั้งประเทศอยู่ในภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน และจังหวัดสตูลมีพื้นที่ป่าชายเลนเป็นอันดับสามของประเทศ โดยแนวป่าชายเลนสำคัญคือ แนวป่าชายเลนปะเหลียน-ละงู ซึ่งยาวมาตั้งแต่อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง เชื่อมมาถึงอำเภอละงู จังหวัดสตูล

การก่อสร้างขนาดใหญ่ที่สำคัญที่สุดคือ ท่าเรือน้ำลึกปากบารา ซึ่งเป็นเสมือนหัวใจของการพัฒนาที่จะตามมาทั้งหมดในจังหวัดสตูล ท่าเรือปากบาราเป็นเรือน้ำลึกที่จะมีการก่อสร้างกลางทะเล ห่างจากฝั่งทะเล 4 กิโลเมตร ตามแผนการก่อสร้างต้องมีการถมหินกลางทะเลจำนวนมาก ตามรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ระบุว่า ต้องมีการนำหินมาถมทะเลถึง 20 ล้านลูกบาศก์เมตร และต้องมีการถมทรายอีก 20 ล้านลูกบาศก์เมตร

หินที่นำมาถมทะเลสร้างท่าเรือน้ำลึกปากบารา 20 ล้านคิวนั้น ตามรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ระบุว่า จะมีการระเบิดภูเขา 11 ลูก จากแหล่งหิน 8 แห่ง ที่ควนกาหลง 6 ลูก, ละงู 1 ลูก และทุ่งหว้า 1 ลูก เพื่อขนมาถมทะเล รวมทั้งอีกหลายลูกในพื้นที่รัศมี สำหรับทั้งท่าเรือปากบาราและท่าเรือนาทับ อีกทั้งยังต้องมีการถอนพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตราจำนวนกว่า 4,000 ไร่ เพื่อยกให้กรมเจ้าท่านำไปใช้เป็นที่ตั้งท่าเรือ ซึ่งในปัจจุบันได้เริ่มมีการออกกฤษฎีกาเวนคืนที่ดิน 40 ไร่แล้ว

ในการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึก หลังจากการถมหินต้องมีการถมทรายตามมา การก่อสร้างท่าเรือปากบาราต้องการทรายจากชายหาดอีก 20 ล้านคิวในการถมทะเล ซึ่งจะได้ทรายจากพื้นที่ตำบลบ่อเจ็ดลูก จำนวน 10 ล้านคิว และตำบลปากบางละงูอีก 10 ล้านคิว ซึ่งแน่นอนว่าหลุมบ่อจากการขุดทรายและการระเบิดหินไปถมทะเล จะเป็นบาดแผลสำคัญบนแผ่นดินสตูลทรานานเท่านาน และเชื่อได้ว่าสิ่งแวดล้อมในทะเลจะเสียหายทั้งหมดในที่สุด

โครงการท่อส่งน้ำมันและคลังน้ำมัน 5,000 ไร่ ในตำบลปากบางละงู จะต้องมีการย้ายโรงเรียน 3 แห่ง สถานีอนามัย 2 แห่ง และส่งผลกระทบต่อตำบลปากบางละงูที่เป็นตำบลใหญ่ที่มี 18 หมู่บ้าน รวมถึงตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง อีกด้วย

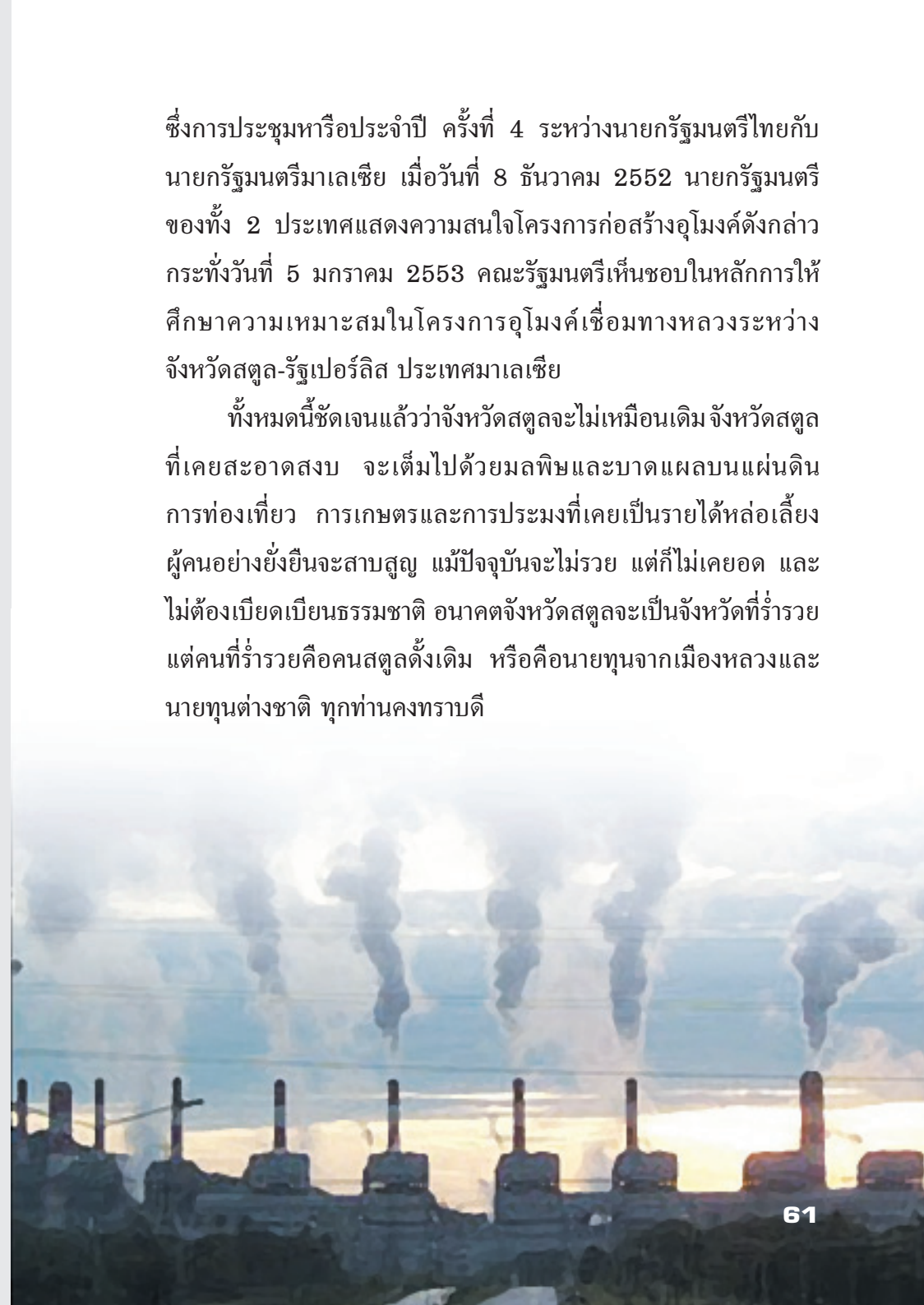
อีกทั้งยังมีการกำหนดพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะสร้างเป็นนิคมอุตสาหกรรม โดยมีศูนย์กลางที่ตำบลเขาขาว อำเภอละงู ซึ่งปัจจุบันได้มีการจัดทำผังเมืองใหม่แล้วให้เป็นพื้นที่อุตสาหกรรม และอยู่ในระหว่างการรอการประกาศใช้ผังเมืองใหม่

อีกทั้งยังมีการเวนคืนที่ดินตลอดแนวเส้นทางรถไฟรางคู่ที่เชื่อมท่าเรือปากบารากับท่าเรือนาทับ ตลอดแนว 142 ก.ม. การสร้างเขื่อนที่อำเภอควนกาหลง การก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อรองรับอุตสาหกรรม

รวมถึงอาจมีการปิดฝุ่นโครงการขุดอุโมงค์เชื่อมระหว่างจังหวัดสตูลกับรัฐเปอร์ลิสของมาเลเซียขึ้นมาด้วย โดยจะต้องเจาะอุโมงค์ผ่านเขาสันกาลาคีรีที่กั้นระหว่างไทย-มาเลเซียระยะทาง 4 กิโลเมตร

ซึ่งการประชุมหรือประจำปี ครั้งที่ 4 ระหว่างนายกรัฐมนตรีไทยกับนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2552 นายกรัฐมนตรีของทั้ง 2 ประเทศแสดงความสนใจโครงการก่อสร้างอุโมงค์ดังกล่าว กระทั่งวันที่ 5 มกราคม 2553 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการให้ศึกษาความเหมาะสมในโครงการอุโมงค์เชื่อมทางหลวงระหว่างจังหวัดสตูล-รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย

ทั้งหมดนี้ชัดเจนแล้วว่าจังหวัดสตูลจะไม่เหมือนเดิมจังหวัดสตูลที่เคยสะอาดสงบ จะเต็มไปด้วยมลพิษและบาดแผลบนแผ่นดิน การท่องเที่ยว การเกษตรและการประมงที่เคยเป็นรายได้หล่อเลี้ยงผู้คนอย่างยั่งยืนจะสาบสูญ แม้ปัจจุบันจะไม่รวย แต่ก็ไม่เคยอด และไม่ต้องเบียดเบียนธรรมชาติ อนาคตจังหวัดสตูลจะเป็นจังหวัดที่ร่ำรวย แต่คนที่ร่ำรวยคือคนสตูลดั้งเดิม หรือคือนายทุนจากเมืองหลวงและนายทุนต่างชาติ ทุกท่านคงทราบดี

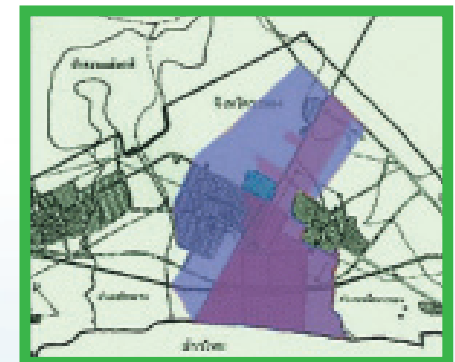
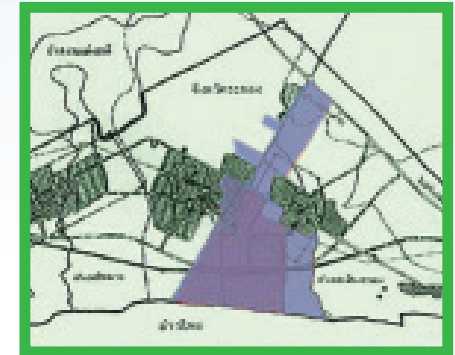
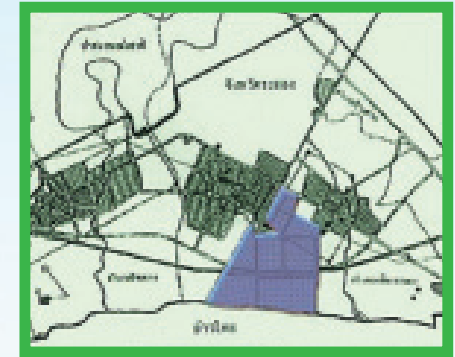
บทสรุป
และก้าวที่ต้องเลือกเดิน

บทเรียนจากมาบตาพุด แล้วสงขลา-สตูล จะไปทิศทางใด

การพัฒนานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและพื้นที่อุตสาหกรรมในภาคตะวันออก เริ่มก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดในปี 2524 จุดประกายความหวัง ความโชติช่วงชัชวาล ความสุข ความมั่งคั่งสำหรับคนระยอง หลายสิบปีผ่านไปอุตสาหกรรมดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง แต่ภาพฝันที่คนระยองวาดไว้กลับกลายเป็นตรงกันข้าม ดังเสียงสะท้อนส่วนหนึ่งของชาวบ้านที่กำลังทุกข์ทรมานจากผลกระทบในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดที่ว่า “โรงงานผุดทยอยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนเราไม่สามารถอยู่กับมันได้” “ชายฝั่งทะเลสกปรกเต็มไปด้วยคราบน้ำมัน ปูปลาหอยที่นี้ไม่ค่อยมีกิน ถึงมีก็ไม่กล้ากิน” “พืชผลการเกษตรล้มตายหมด คนเริ่มล้มป่วย เด็กนักเรียนอยู่ไม่ได้” “ผลตรวจเลือดพบสารเบนซินในเลือด”

การขยายอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วจาก 4,000 ไร่ เป็น 20,000 ไร่ภายในเวลาแค่ 20 ปี จำนวนโรงงานเพิ่มขึ้นถึงปีละ 68 แห่งโดยขาดระบบการจัดการมลพิษที่ดี ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและผู้คน จนมีหลักฐานทางวิชาการที่ไม่อาจปฏิเสธได้ชี้ชัดว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้โรงงานนิคมมาบตาพุดกว่า 13,000 รายป่วยเป็นโรคระบบทางเดินหายใจและโรคผิวหนัง กระทบจังหวัดระยองมีผู้ป่วยเป็นโรค มะเร็งสูงเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ

การขยายพื้นที่อุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษอย่างกว้างขวาง คนที่มีที่ไปก็ย้ายออกไป คนที่เหลืออยู่ส่วนใหญ่ที่มีฐานชีวิตที่นี่ก็จำเป็นต้องอยู่เผชิญหน้าทนกับมลพิษต่อไปอย่างไม่มีทางเลือก ในปัจจุบันก็ยังมี การขยายโรงงานอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าอุตสาหกรรมที่มีอยู่ได้สร้างมลพิษเกินกว่าศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับแล้วก็ตาม

ภาพที่ 22 : แสดงการขยายขอบเขตของพื้นที่สีม่วง ซึ่งเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรมเข้าไปทับซ้อนกับพื้นที่ชุมชนเดิม โดยที่ประชาชนในพื้นที่ไม่มีสิทธิ์เสียงใดๆ ในการไม่ยอมรับผังเมืองนี้

ถมทะเลสร้างท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด

ภาพที่ 23 : แสดงการขยายนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดที่ไม่ได้เฉพาะการขยายตัวบนแผ่นดินเท่านั้น แต่มีการขยายพื้นที่อุตสาหกรรมด้วยการถมทะเลออกไปอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบรุนแรงต่อทรัพยากรสัตว์น้ำ อากาศ น้ำ ดิน และการพังทลายของชายฝั่ง

จากบทเรียนที่เกิดขึ้นที่พื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง ที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จนเต็มพื้นที่และจำเป็นต้องมีการย้ายฐานการผลิตบางส่วนออกนอกพื้นที่มาบตาพุด ซึ่งพื้นที่อุตสาหกรรมหนักแห่งใหม่ที่มีความเหมาะสมก็มีเพียง 2 พื้นที่ในประเทศไทย กล่าวคือพื้นที่อำเภอสิชล อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากมีโรงแยกก๊าซขนอมตั้งอยู่ และพื้นที่อำเภอจะนะ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เนื่องจากมีโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซียตั้งอยู่ ซึ่งปัจจุบันมีกระแสการทำประชาสัมพันธในพื้นที่อย่างต่อเนื่องทั้ง 2 จังหวัด

การพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมต้นน้ำต่างๆ ต้องการพื้นที่ชายฝั่งทะเลในการสร้างโรงงาน เพราะการระบายมลพิษต่างๆ จะมีต้นทุนที่ต่ำที่สุด มาบตาพุด 2 กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ เชื่อว่าด้วยความโลภของกลุ่มทุน และการหวังผลกำไรและความร่ำรวยของบริษัท จะทำให้ทั้งพื้นที่สงขลา-สตูล และจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักอย่างแน่นอน

สงขลาเป็นจังหวัดสำคัญที่มีเศรษฐกิจสามขามาดตลอด คือมีการเติบโตทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการและพาณิชยกรรม ทำให้จังหวัดสงขลาค่อนข้างมีสมดุลของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่สูงกว่าหลายจังหวัด โดยการพัฒนาที่ผ่านมาเป็นผลมาจากความมานะอุตสาหะของคนสงขลาเอง ที่สร้างเมืองสร้างชุมชนด้วยความเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยกัน จนเกิดการพัฒนาเป็นเมืองเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ตอนล่าง

แต่เดิมจังหวัดระยองก็เป็นจังหวัดที่ประชากรพึ่งพาเศรษฐกิจสามขา ประชาชนแม้จะไม่ได้มีตัวเลขผลผลิตมวลรวมประชาชาติที่สูง แต่ก็มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข แต่เมื่ออุตสาหกรรมเข้ามา ตัวเลขผลผลิตมวลรวมของจังหวัดสูงขึ้นคิดเป็น 7 เท่าของค่าเฉลี่ยประเทศ แต่ผู้ปวยมะเร็งก็เพิ่มขึ้นกว่าจังหวัดอื่นมากเป็น 4 เท่าตัวด้วย ปัญหามลพิษเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางรุนแรงเกือบทุกวัน ซึ่งในอนาคตสงขลาและสตูลจะเป็นเช่นจังหวัดระยอง

ข้อเสนอจากภาคประชาสังคม ในจังหวัดสงขลาและสตูล

ในมิติการรับรู้และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อกระแสการพัฒนาพื้นที่สงขลา-สตูล ผู้การเป็นพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมหนัก ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย แต่กลับพบปรากฏการณ์ที่น่าเศร้าในยุคประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม กล่าวคือ

- ประชาชนในจังหวัดสงขลานั้นมีเพียงส่วนน้อยที่จะได้รับข้อมูลการพัฒนาเหล่านี้
- ที่ผ่านมามีการให้ข้อมูลโดยภาครัฐหรือเจ้าของโครงการ ก็ทำแบบแยกส่วนทีละโครงการ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นการพัฒนาโดยภาพรวม
- เมื่อไม่ได้มีการรับรู้ข้อมูลโดยกว้างขวาง และไม่มีกลไกในการสื่อสารให้สาธารณะรับทราบ ประชาชนส่วนใหญ่จึงไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอนาคตของตนเอง
- และที่สำคัญที่สุดคือยังไม่ได้มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางวิสัยทัศน์จังหวัดสงขลาในอนาคตที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เพื่อที่จะเป็นเสมือนแผนผังสำหรับการพัฒนาจังหวัดสงขลาในอนาคต เพื่อที่จะสร้างสมดุลกับการพัฒนาจากส่วนกลาง

ดังนั้นการส่งเสริมการรับรู้และการสร้างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรจะเป็นอีกหนึ่งประเด็นใหญ่ที่ต้องมีการทบทวน

สำหรับการขับเคลื่อนของภาคประชาสังคมที่สำคัญ นอกจากการจัดกิจกรรมแสดงความคิดเห็นคัดค้านการพัฒนาในโอกาสที่มีการประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆ ในพื้นที่แล้ว ก็ยังมีการจัดกระบวนการที่แสดงความเป็นห่วงต่อการพัฒนาแบบพลิกฝ่ามือของจังหวัดสงขลา-สตูล ที่สำคัญได้แก่

● มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 2

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 2 ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 16-18 ธันวาคม 2552 ณ หอประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร ได้มีมติต่อประเด็น แผนพัฒนาที่ยั่งยืนบนฐานการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรใต้ ดังนี้

1. ขอให้รัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรี พิจารณามอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทบทวนร่างแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน และแผนพัฒนาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีแผนบูรณาการและมีหลักการสำคัญ ดังนี้

- 1.1 ให้เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาการศึกษาที่สร้างคนให้มีคุณภาพสู่สมดุลทางด้านสุขภาวะ
- 1.2 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ตามความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่น โดยเป็นอุตสาหกรรมที่คำนึงถึงการรักษาฐานทรัพยากร ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตและสุขภาพทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

- 1.3 ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น และการกระจายรายได้ควบคู่กับการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ
 - 1.4 ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ป่าสมุนไพร์ พื้นที่ชุ่มน้ำ การส่งเสริมการเกษตรยั่งยืน และการพัฒนาระบบเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.5 ให้ความสำคัญกับฐานความรู้ภูมินิเวศ เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เสนอความต้องการ และมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นการพัฒนา ทั้งนี้ขอให้รัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรี มีมติให้การดำเนินโครงการของภาครัฐและเอกชน คำนึงถึงผลกระทบต่ออย่างรอบด้าน และสร้างกลไกเพื่อพิจารณาข้อเสนอที่จะชะลอแผนงานและโครงการที่สร้างความขัดแย้ง และ/หรือมีผลกระทบต่อสังคมและชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อเปิดโอกาสให้สร้างฉันทาคติ ร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย
2. ในการดำเนินการตามข้อ 1 ขอให้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประสานคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคชุมชน ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบจากการพัฒนา ตั้งคณะกรรมการทบทวนร่างแผนแม่บทพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย มุ่งเน้นการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ของพื้นที่ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และคำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน

3. ขอให้คณะกรรมการทบทวนร่างแผนแม่บทพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน ที่ได้ผ่านการทบทวนข้อ 1 และ 2 เรียบร้อยแล้ว จึงผลักดันให้แผนได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งในระดับภาคและระดับท้องถิ่น มีกลไกการติดตาม กำกับประเมินผลและเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง
4. ขอให้รัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรี ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจภาคใต้ และภาคอื่นๆ อย่างยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินการของคณะกรรมการในข้อ 2 เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

● มติจากสมัชชาสุขภาพจังหวัดสงขลา ครั้งที่ 2

จากการจัดสมัชชาสุขภาพจังหวัดสงขลาประจำปี 2553 ในวันที่ 11 ตุลาคม 2553 ณ หอประชุมนานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งมีการจัดกระบวนการสมัชชาอย่างเป็นทางการและมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ได้มีมติสมัชชาสุขภาพจังหวัดสงขลา ในประเด็นแผนพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในภาคใต้ในส่วนจังหวัดสงขลา-สตูล มีดังนี้

1. ขอให้หยุด/ชะลอการพัฒนาจังหวัดสงขลา-สตูลไปสู่การเป็นจังหวัดที่มีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ แล้วมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน
2. ในปัจจุบันประชาชนในจังหวัดสงขลายังรู้ข้อมูลสิ่งที่จะเกิดขึ้นในสงขลาน้อยมาก ขอให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน ร่วมกันเปิดเผยข้อมูลของการพัฒนาจังหวัดสงขลา-สตูลทั้งหมด ทั้งที่จะเกิดขึ้นแน่ๆ และที่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดสงขลา-สตูลได้เห็นภาพทั้งหมดของการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น เพื่อประกอบการตัดสินใจของประชาชนคนสงขลา
3. การพัฒนามีทั้งข้อดีและผลกระทบ การเปลี่ยนแปลงวิถีของประชาชนสู่การเป็นสังคมอุตสาหกรรมเป็นเรื่องใหญ่ จึงขอให้มีการตั้งคณะกรรมการที่มาจากทุกภาคส่วน ที่ทุกภาคส่วนยอมรับ เพื่อศึกษาภาพการพัฒนาทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นกับจังหวัดทั้งในมิติสิ่งแวดล้อม สุขภาพและสังคม และนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมเพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจกับประชาชน และทำกระบวนการพิจารณาพิจารณาอย่างเป็นระบบต่อไป

4. สนับสนุนให้เกิดกลไกภาคพลเมืองที่เข้มแข็ง ในกระบวนการตรวจสอบประเด็นแผนพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในจังหวัดสงขลา-สตูล อันได้แก่ การตั้งกองทุนจากภาครัฐในการสนับสนุนการวิจัยของภาคประชาสังคม การวิจัยจากนักวิชาการในสถาบันการศึกษา การพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครติดตามตรวจสอบ เป็นต้น
5. เพื่อให้การพัฒนาจังหวัดสงขลามาจากฐานรากของคนสงขลาเอง และการมีส่วนร่วมในการคิดและมองจังหวัดสงขลา จึงขอให้จังหวัดสงขลาจัดการกระบวนการในการสร้างวิสัยทัศน์จังหวัดสงขลา 20 ปีข้างหน้าขึ้นมาใหม่ ที่จะป็นธงนำในการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ทุกฝ่ายยอมรับ ที่มีภูมิเวควัฒนธรรมและประชาชนคนสงขลาเป็นตัวตั้ง แทนการพัฒนาแบบแยกส่วนที่คิดจากส่วนกลาง

แม้ว่ามติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในปี 2552 ทั้ง 4 ข้อดังกล่าว ยังไม่ได้มีการผลักดันมติให้เกิดเป็นรูปธรรมปฏิบัติในระดับชาติ ที่มีคณะกรรมการทบทวนแผนแม่บทการพัฒนาเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน และมติสมัชชาสุขภาพจังหวัดสงขลาในปี 2553 ที่ได้ต่อยอดความต้องการของประชาชนคนสงขลาในการทบทวนแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมสงขลา-สตูลอย่างเป็นระบบ นับจากการขับเคลื่อนที่สำคัญของภาคประชาชนในการทำให้เสียงที่ถูกมองว่าไม่เป็นทางการ ได้ถูกทำให้เป็นทางการตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ เพื่อการขับเคลื่อนต่อสู้อันทุเรศทุร้ายต่อไป

เราต้องเป็นคนกำหนด อนาคตของตนเอง

จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่มีทุนที่หลากหลาย มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาอีกมาก มีผืนดินที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตร เป็นพื้นที่ทางพาณิชย์กรรมและการบริการที่สำคัญ ปัจจุบันผู้คนส่วนใหญ่ของทั้ง 2 จังหวัดมีความสุข มีวิถีการดำเนินชีวิตที่พอเพียง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสมดุลระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและการบริการ มีความเกื้อกูลกันของผู้คน และมีความหวังในอนาคต

อย่าให้มีการกำหนดการพัฒนาให้สงขลา-สตูลเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหนัก โดยที่คนสงขลา-สตูลไม่ได้ร่วมรับรู้และตัดสินใจ

อย่าให้วิธีคิดแบบเอาเงินตราและ GDP เป็นที่ตั้งมาครอบงำวิธีคิดที่เอาคุณภาพชีวิต สันติสุขและสุขภาพเป็นตัวตั้ง

อย่าบิดเบือนข้อมูลการดำเนินโครงการ หรือเปิดเผยข้อมูลแต่เพียงเฉพาะส่วน เพื่อเป้าหมายในการสร้างโครงการให้ได้อย่างไม่จริงจัง

อย่าเอาความโลภต่อการทำกำไร และการสร้างความร่ำรวยให้กับคนเฉพาะกลุ่มและบริษัทข้ามชาติในนามของการพัฒนามาเป็นข้ออ้าง

ขอให้ประชาชนคนสงขลา-สตูล ได้พิจารณาข้อมูลอย่างรอบด้าน ครบถ้วน ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนลงลึก เพื่อให้การตัดสินใจอนาคตของจังหวัด ที่จะพลิกจากพื้นที่สีเขียวไปเป็นพื้นที่สีน้ำตาลนั้น เป็นสิ่งที่คุณสงขลา-สตูลต้องชี้ขาด ไม่ใช่การกำหนดโดยนักทำลายสิ่งแวดล้อมในกระบวนการพัฒนา ที่นั่งเขียนแผนพัฒนาจากห้องแอร์ในเมืองหลวง อีกทั้งยังไม่กล้ายอมรับความจริง ปกปิด บิดเบือนข้อมูลที่ให้กับประชาชนในพื้นที่ เปิดเผยให้เห็นเพียงบางส่วนของโครงการ แต่ไม่เคยบอกประชาชนให้เห็นทั้งหมด เพราะหากเห็นทั้งหมดแล้ว เชื่อว่าเสียงคัดค้านดังเต็มพื้นที่อย่างแน่นอน

คนสงขลา-สตูล

และคนไทยทั้งประเทศ

ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด

อนาคตของตนเอง

ให้ก้าวสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

บนฐานทรัพยากรที่เหลืออยู่

ไม่ใช่การพัฒนาแบบบอบโกย

แล้วทิ้งแผ่นดินที่ปนเปื้อนมลพิษ

ให้กับคนพื้นถิ่น

ข้อมูลกับการเผยแพร่

ท่านสามารถ *download* เอกสารและหนังสือเล่มนี้ได้จาก
<http://songkhlahealth.org/stop.southern.seaboard>
<http://songkhlainfo.org/stop.southern.seaboard>
www.deepsouthwatch.org

ทางผู้จัดทำยินดีสำหรับการเผยแพร่ เพื่อการรับรู้อย่างกว้างขวางต่อไป
และหากท่านมีข้อมูลที่น่าสนใจที่ต้องการแบ่งปัน หรือประสงค์
จะแลกเปลี่ยน **สามารถติดต่อมาได้ที่ ...**

คณะกรรมการพัฒนาสงขลา-สตูล
ผู้การเป็นจังหวัดอุตสาหกรรมหนัก
E-mail : stop.southern.seaboard@gmail.com

เราต้อง
เป็นคนกำหนด
อนาคต
ของตนเอง

ราคา 95 บาท